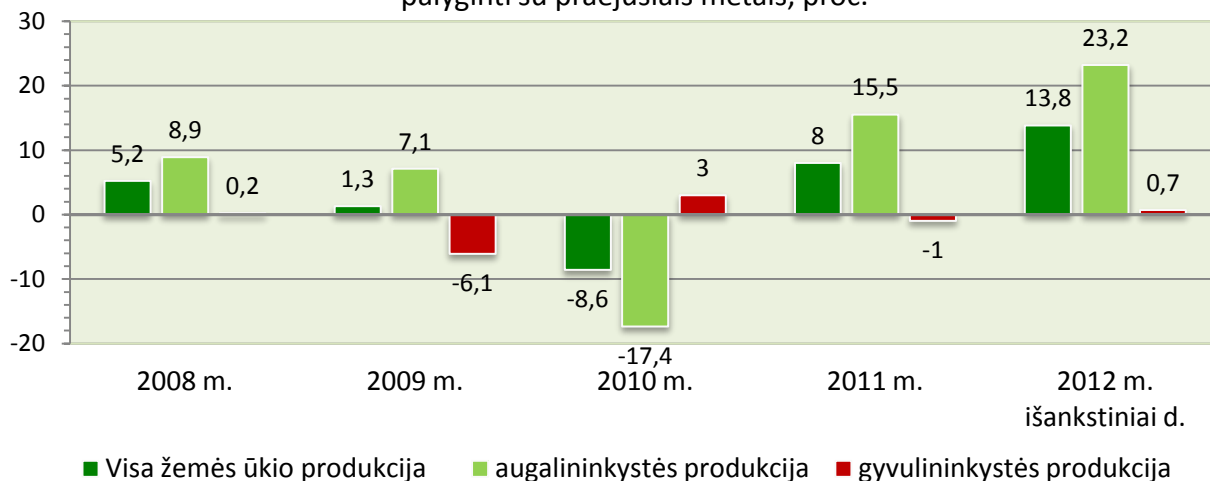

ŽEMĖS IR MAISTO ŪKIO 2012 METŲ APŽVALGA

Išankstiniais skaičiavimais, 2012 m. žemės ūkio produkcijos buvo pagaminta už 9,4 mlrd. Lt (2011 m. – 8,1 mlrd. Lt). 2012 m., palyginti su 2011 m., žemės ūkio produkcijos apimtis padidėjo 13,8 proc. Dėl praeitais metais gauto itin gausaus žemės ūkio augalų derliaus augalininkystės produkcija išaugo 23,2 proc., gyvulininkystės – 0,7 proc.

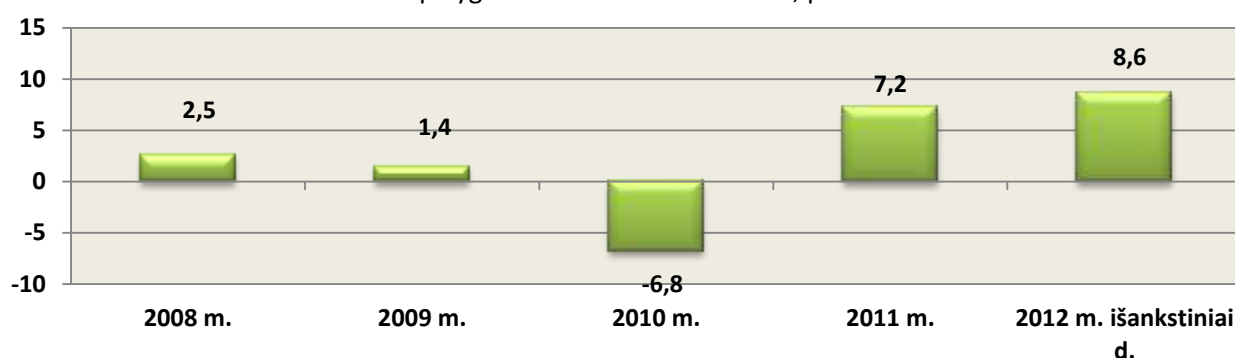
Žemės ūkio produkcijos apimtys pokyčiai 2008-2012 m.,
palyginti su praėjusiais metais, proc.

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Išankstiniais duomenimis, 2012 m. bendroji pridėtinė vertė žemės ūkyje, medžioklėje ir miškininkystėje išaugo 8,6 proc., palyginti su 2011 m. (pokyčiai įvertinti naudojant grandininę pridėtinės vertės apimtį). Tokį pridėtinės vertės didėjimą lėmė geri augalininkystės sektoriaus rodikliai. 2012 m. žemės ūkyje, medžioklėje ir miškininkystėje sukurta bendroji pridėtinė vertė sudarė 3,56 mlrd. Lt to meto kainomis.

Bendrosios pridėtinės vertės pokyčiai žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje,
palyginti su ankstesniais metais, proc.

Šaltinis. Statistikos departamento duomenys.

Išankstiniais duomenimis, 2012 m. gautas rekordinis grūdinių augalų derlius – 4,7 mln. t arba 43 proc. didesnis, palyginti su 2011 m. derliumi. Tokį grūdų derlių lėmė beveik trečdaliu didesnis derlingumas (3,94 t/ha) ir 8 proc. didesnis nuimtas plotas. 2012 m. buvo palankūs grūdinių augalų auginėjams Baltijos šalyse. Latvijoje grūdinių augalų derlingumas padidėjo 38 proc., Estijoje – 32 proc.

Rapsų derlius padidėjo 31 proc., cukrinių runkelių – 14 proc., bulvių derlius sumažėjo 6 proc., nes sumažėjo jų pasėlių plotai (–15 proc.). Lauko daržovių derlius sumažėjo 1 proc. dėl 11 proc. sumažėjusio ploto.

Žemės ūkio produktų gamyba, tūkst. t

	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m. išankstiniai d.	2012 m. palyginti su 2011 m., padidėjimas, sumažėjimas (-), %
D e r l i u s					
Grūdiniai augalai	3 892,3	2 867,2	3 303,9	4736,5	43
Rapsai	415,8	416,7	484,3	632,9	31
Cukriniai runkeliai	682,0	706,7	877,8	1003,0	14
Bulvės	662,5	476,9	587,7	549,9	-6
Lauko daržovės	292,3	164,0	287,6	283,6	-1
Gyvulininkystės produktų gamyba					
Paskersta gyvulių ir paukščių (gyvojo svorio)	272,0	301,2	309,8	315	1,6
Primelžta pieno	1 791,0	1 736,5	1 786,4	1820	1,9
Surinkta kiaušinių, mln. vnt.	853,4	829,6	773,7	810	4,7

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Gyvulininkystės produktų gamyba praeitais metais didėjo. Išankstiniais duomenimis, 2012 m., palyginti su 2011 m., gyvulių ir paukščių (gyvojo svorio) paskersta 1,6 proc. daugiau, pieno primelžta 1,9 proc. daugiau ir surinkta kiaušinių 4,7 proc. daugiau.

2012 m. grūdų supirkta 3 092 tūkst. t arba 86 proc. daugiau, palyginti su 2011 m. Rapsų sėklų supirkta 581,9 tūkst. t arba 47 proc. daugiau. Vaisių supirkta –21 proc. daugiau, daržovių ir bulvių atitinkamai 17 ir 16 proc. daugiau.

Gyvulių ir paukščių gyvojo svorio supirkta 244,2 tūkst. t arba 4 proc. daugiau, iš jų: kiaulių supirkta 7 proc. daugiau, paukščių – 8 proc. daugiau, o galvijų supirkta 2 proc. mažiau, natūralaus pieno – 3 proc. daugiau, kiaušinių – 5 proc. mažiau.

Žemės ūkio produktų supirkimas, tūkst. t

	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m. išankstiniai d.	2012 m., palyginti su 2011 m., padidėjimas, sumažėjimas (-), proc.
Grūdai iš viso	2551,0	1 927,2	1660,8	3092,0	86
Rapsų sėklos	368,0	385,9	395,3	581,9	47
Cukriniai runkeliai	666,2	722,5	877,1	886,9	1
Bulvės	50,2	54,5	45,8	53,0	16
Daržovės	57,1	55,6	47,4	55,6	17
Vaisiai	23,2	24,6	40,7	49,4	21
Gyvuliai ir paukščiai (gyvojo svorio)	215,1	231,2	233,7	244,2	4
galvijai	81,3	79,6	78,5	77,1	-2
kiaulės	45,7	55,3	56,9	61,1	7
paukščiai	88,0	96,2	98,2	105,9	8
gyvuliai ir paukščiai (skerdenos svorio)	137,4	149,1	151,8	160,3	6
Natūralus pienas	1274,8	1278,3	1 317,1	1 359,9	3
Kiaušiniai, mln. vnt.	448,4	446,0	411,6	392,2	-5

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais

Išankstiniais duomenimis, 2012 m. iš Lietuvos eksportuota žemės ūkio ir maisto produktų už 14,6 mlrd. Lt (26,9 proc. daugiau nei per atitinkamą 2011 m. laikotarpį), importuota – už 11,2 mlrd. Lt (17,4 proc. daugiau). Teigiamas prekybos balansas 2012 m. sudarė 3,39 mlrd. Lt ir, palyginti su 2011 m. tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo 1,4 mlrd. Lt arba 74 proc.

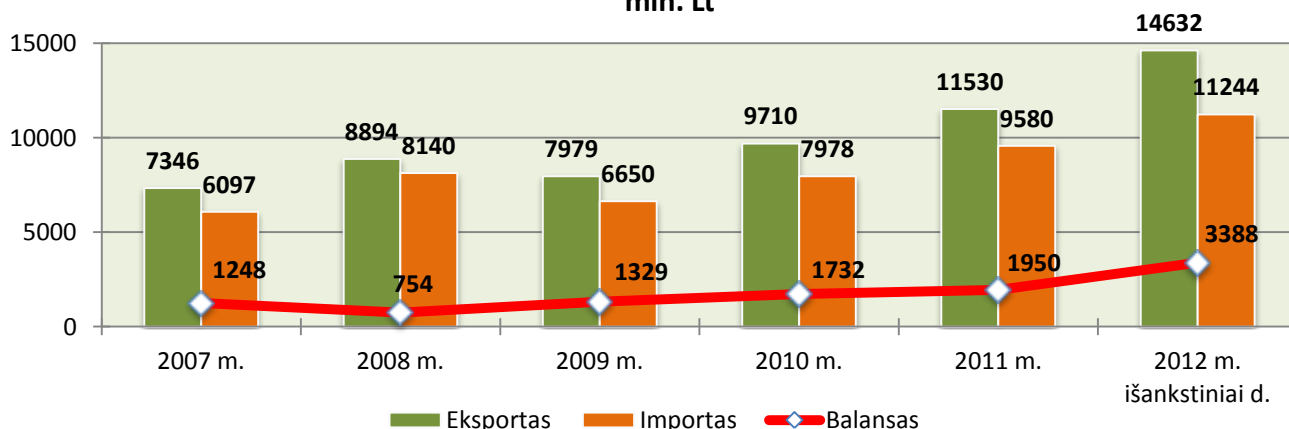
Lietuvos užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais, mln. Lt

Rodikliai	2011 m.	2012 m. (išankstiniai d.)	2012 m. palyginti su 2011 m., padidėjimas, sumažėjimas (-), proc.	Ž. ū. ir maisto produktų dalis visoje užsienio prekyboje, proc.	
				2011 m.	2012 m.
Eksportas	11 529,9	14 631,8	26,9	16,5	18,4
Importas	9 580,1	11 244,2	17,4	12,2	13,0
Balansas	1 949,8	3 387,6	73,7	x	x

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas sudarė 18,4 proc. viso prekių eksporto, o palyginti su 2011 m., jo dalis padidėjo 1,9 procentinio punkto. Importas sudarė 13 proc. viso importo.

Lietuvos užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais 2007-2012 m.,
mln. Lt

Šaltinis. Statistikos departamentas.

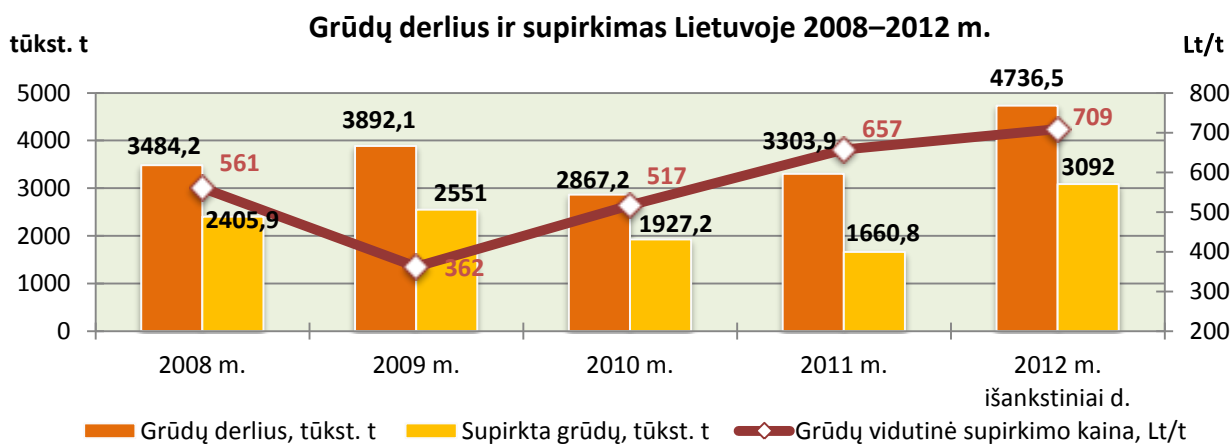
2012 m. daugiausia eksportuota grūdų ir pieno ir jo produktų. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto padidėjimui įtakos turėjo 2,1 karto padidėjęs grūdų eksportas.

Grūdų sektorius

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis, 2012 m. gautas grūdinių augalų derlius (įskaitant ankštines) siekė 4,7 mln. t arba 1,4 mln. t (43 proc.) didesnis nei 2011 m. Grūdų derliaus padidėjimas gautas dėl 8 proc. padidėjusių pasėlių plotų ir dėl beveik trečdaliu padidėjusio derlingumo. Dėl gerokai didesnio derlingumo (25 proc.) ir apie 4 proc. padidėjusių pasėlių plotų užderėjo beveik trečdaliu didesnis rapsų sėklų derlius – 632,9 tūkst. t.

2012 m. iš šalies grūdų augintojų supirkta 3,09 mln. t įvairių rūšių grūdų arba beveik du kartus daugiau ir 582 tūkst. t rapsų sėklos arba 47 proc. daugiau nei 2011 m.

Vidutinė grūdų supirkimo kaina 2012 kalendoriniais metais siekė 709 Lt/t, o rapsų sėklų – 1575 Lt/t ir, palyginti su 2011 metais, jos padidėjo 8 proc.

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Padidėjus supirktų grūdų kiekiams ir vidutinėms supirkimo kainoms, 2012 m. už grūdus gautos pajamos, palyginti su 2011 m., išaugo 2 kartus, t. y. gautos pajamos padidėjo 1,1 mlrd. Lt, o už rapsus gautos pajamos padidėjo 0,34 mlrd. Lt.

2012 kalendoriniais metais eksportuota 2 mln. t javų grūdų ir 0,42 mln. t rapsų sėklų, kurių bendra vertė – 2,35 mlrd. Lt.

Kaip ir ankstesniais metais, daugiausia eksportuota kviečių – 1,67 mln. t (80 proc. eksportuoto javų grūdų kiekio). Kviečių daugiausia eksportuota į Iraną – beveik 0,7 mln. t ir Saudo Arabiją – 0,3 mln. t. Rapsų sėklos buvo eksportuotos tik į kitas ES valstybes – Vokietiją, Belgiją, Lenkiją.

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis, 2013 m. derliui pasėta iš viso 723,5 tūkst. ha žieminių augalų, iš jų: žieminių javų – 590,9 tūkst. ha ir žieminių rapsų – 132,6 tūkst. ha. Palyginti su žiemkenčių pasėlių plotais 2012 m. derliui, žieminių javų šių metų derliui pasėta 1 proc. mažiau, tačiau žieminių rapsų pasėta net 69 proc. daugiau

Ypač akivaizdžiai sumažėjo rugių ir miežių pasėlių plotai – atitinkamai 29 proc. ir 30 proc.

2012 m. įgyvendinant *Maisto iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims programą*, paramą maisto produktais gavo 444 743 asmenys. Produktai buvo dalijami penkis kartus, išdalyta 6 541,1 t maisto produktų.

Nuo programos įgyvendinimo pradžios (2006 m.) Lietuvoje labiausiai nepasiturintiems asmenims išdalyta daugiau kaip 64 tūkst. t maisto produktų.

Žemės ūkio ministerija, siekdama sudaryti labdaros organizacijoms palankesnes maisto produktų tiekimo nepasiturintiems asmenims sąlygas, kasmet skiria joms lėšas minėtosios programos vykdymo administravimo išlaidoms padengti.

Vaisių ir daržovių sektorius

Išankstiniais duomenimis, 2012 m. daržovėmis buvo užsėta 12,6 tūkst. ha, o lauko daržovių surinktas derlius – 283,6 tūkst. t. Bendras daržovių derlius, įskaitant šiltnamines – apie 300 tūkst. t.

Lietuvoje išaugintomis daržovėmis gyventojų poreikiai metų bėgyje tenkinami netolygiai. Daržovių auginimas sukonzentruotas stambiuose specializuotuose ūkininkų ūkiuose. Pasėlių deklaravimo duomenimis, minėtuose ūkiuose buvo auginama 3,7 tūkst. ha daržovių, t. y. maždaug ketvirtadalis šalyje auginamų daržovių ploto. 2012 m. daržovių supirkta 55,6 tūkst. t.

2012 m. sodai ir uogynai buvo auginami 29 tūkst. ha plote. Pasėlių deklaravimo duomenimis, specializuotuose sodininkystės bendrovių bei ūkininkų ūkiuose praėjusiais metais sodai ir uogynai augo 6 tūkst. ha plote. Preliminariais duomenimis, vaisių bei uogų derlius 2012 m. siekė apie 80

tūkst. t. Kol kas specializuotuose bendrovių ir ūkininkų sodininkystės ūkiuose išauginama tik nedidelė dalis (12–15 tūkst. t) desertinių obuolių, kurie tinka ilgam saugojimui ir realizuojami žiemos laikotarpiu (tai sudaro trečdalį vidaus rinkos poreikio), tačiau daugėja stambesnių specializuotų ūkininkų ūkių, kuriuose veisiamų sodų ir uogynų plotai užima nuo 10 iki 40 ha ir daugiau. 2012 m. vaisių buvo supirkta 49,3 tūkst. t arba 21,5 proc. daugiau negu 2011 m.

Cukriniai runkeliai

2012 m. cukriniai runkeliai buvo auginami 19,2 tūkst. ha plote. Išankstiniais duomenimis, 2012 m. gautas cukrinių runkelių derlius – 1 003 tūkst. t. Derliaus padidėjimą lėmė 9 proc. padidėjęs plotas ir 5 proc. – derlingumas. 2012 m. buvo supirkta 886,9 tūkst. t cukrinių runkelių arba 1 proc. daugiau nei 2011 m. Dalis 2012 m. derliaus cukrinių runkelių buvo supirkta š. m. sausio mėn.

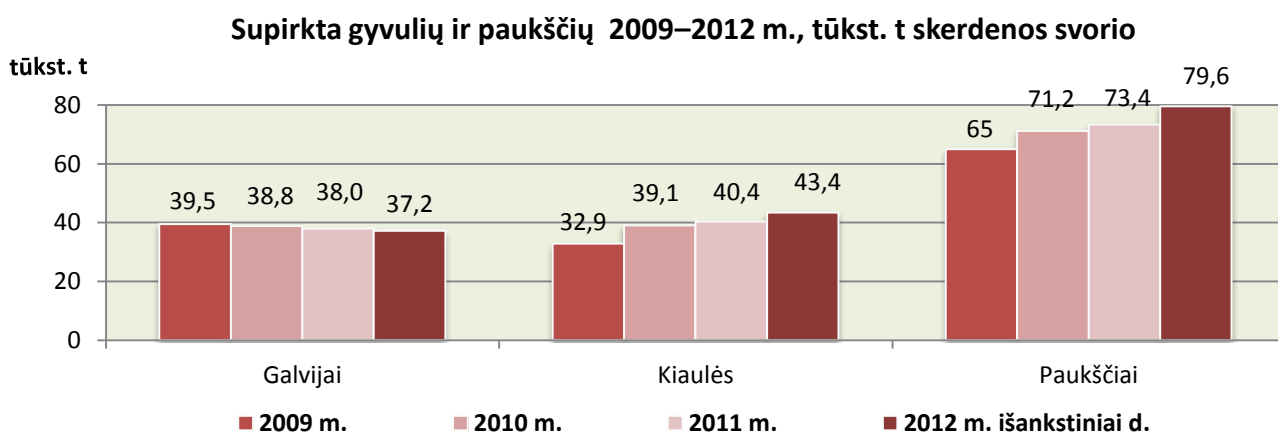
Mėsos sektorius

Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro (toliau – ŽŪIKVC) Gyvulių registro duomenimis, 2013 m. sausio 1 d. Lietuvoje buvo laikoma 683,9 tūkst. galvijų arba 2 proc. daugiau nei prieš metus, kai jų buvo 670,5 tūkst. Skerdimui skirtų vyresnių nei 12 mėn. amžiaus bulių buvo 5 proc. (38,4 tūkst.) daugiau nei 2012 m. sausio 1 d.

Statistikos departamento duomenimis, 2012 m. sausio 1 d. auginamų kiaulių skaičius buvo 790,3 tūkst., t. y. 15 proc. mažiau nei 2011 m. sausio 1 d., kai jų Lietuvoje buvo 929,4 tūkst. Tokiam sumažėjimui didelę įtaką turėjo 2011 m. vasaros pradžioje šalyje užfiksuoti klasikinio kiaulių maro atvejai.

2012 m. Lietuvoje įmonių supirktas ir paskerstas gyvulių ir paukščių kiekis sudarė 160,3 tūkst. t skerdenos svorio (gyvojo sv. – 244,2 tūkst. t). Palyginti su 2011 m., supirkimas padidėjo apie 6 proc.

Galvijų supirkta 37,2 tūkst. t skerdenos svorio (gyvojo svorio – 77,1 tūkst. t) arba 2 proc. mažiau nei 2011 m. Kiaulių supirkta 43,4 tūkst. t skerdenos svorio (gyvojo sv. – 61,1 tūkst. t) arba 7,6 proc. daugiau nei 2011 m. Paukščių supirkta 79,6 tūkst. t skerdenos svorio (gyvojo sv. – 105,9 tūkst. t) arba 8,5 proc. daugiau nei 2011 m.

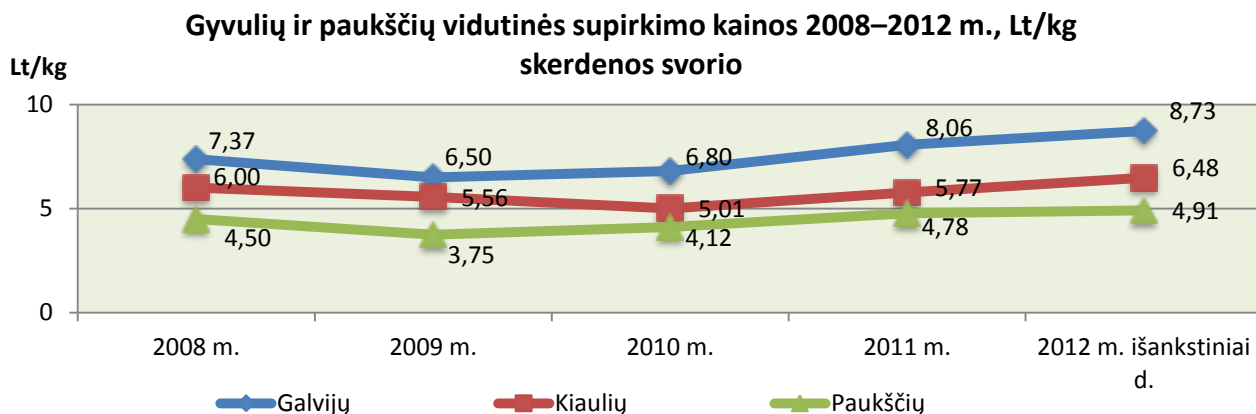

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Statistikos departamento duomenimis, 2012 m. Lietuvoje galvijų vidutinė supirkimo kaina buvo 8,73 Lt/kg arba 8,4 proc. didesnė nei 2011 m, kai vidutinė kaina buvo 8,06 Lt už skerdenos kilogramą. Lietuvoje už galvijus mokama kaina sudarė apie 78 proc. ES vidutinės kainos lygio.

Kiaulių vidutinė supirkimo kaina 2012 m., palyginti su 2011 m., padidėjo 12,2 proc. ir buvo lygi 6,48 Lt už skerdenos kilogramą. Ši kaina praktiškai sutapo su vidutine ES kiaulienos kaina (svyravo 1-2 proc.).

Paukščių skerdenėlių kaina 2012 m., palyginti su 2011 m., padidėjo apie 3 proc., ir siekė 4,91 Lt/kg. Palyginti ją su vidutine paukštienos kaina ES, Lietuvoje ji buvo apie 20 proc. mažesnė.

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Šalies mėsos eksporto–importo balansas neigiamas. 2012 m. iš Lietuvos mėsos ir jos produktų buvo išvežta 103,95 tūkst. t. Palyginti su 2011 m., eksportas padidėjo apie 8 proc. Tuo tarpu iš kitų šalių mėsos ir jos produktų į Lietuvą buvo įvežta 123,3 2 tūkst. t arba praktiškai tiek pat, kaip ir 2011 m. 2012 m. eksportuota 25,1 tūkst. t galvijienos, t. y. 1 proc. mažiau nei 2011 m. Apie 54 proc. galvijienos išvežta į Rusiją, o likęs kiekis – į ES šalis (daugiausia – į Olandiją, Italiją, Lenkiją). Už į trečiąsias šalis išvežtą galvijieną mėsos sektoriaus įmonėms 2012 m. buvo išmokėta apie 9,1 mln. Lt eksporto grąžinamųjų išmokų, kurios nuo 2012 m. rugsėjo mėn. pabaigos buvo sumažintos iki nulio.

Nors galvijienos importas visada buvo labai menkas, 2012 m. jis buvo dar 43 proc. mažesnis nei 2011 m. ir sudarė 1,3 tūkst. t. Daugiausia jautienos buvo įvežama iš Latvijos ir Lenkijos.

Kiaulienos eksportas, ankstesniais metais buvęs labai nežymus, per 2012 m. padidėjo 12 proc. – eksportuota 9,7 tūkst. t kiaulienos. Daugiausia kiaulienos išvežta į Rusiją (36 proc.), Latviją (31 proc.) ir Baltarusiją (21 proc.). Gyvų kiaulių eksportas (dėl draudimo jas eksportuoti į Rusiją) ir 2012 m. išliko santykinai nedidelis, tačiau jau 12 proc. didesnis nei 2011 m. 2012 m. išvežta 292,4 tūkst. gyvų kiaulių. Kadangi Rusija vis dar uždraudusi įvežti gyvas kiaules, jos išvežamos į kitas ES šalis. Daugiausia buvo išvežta į Lenkiją (81 proc.) ir Latviją (18 proc.). Į abi šalis daugiausia buvo vežamos per 50 kg gyvojo svorio kiaulės.

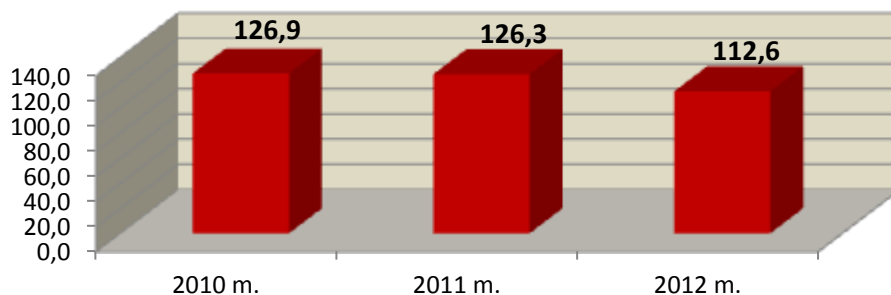
Esant nepakankamam apsirūpinimui (55 proc.) savos gamybos kiauliena vietinėje rinkoje, kiaulienos pasiūlos balansas atstatomas jos importu. Kiaulienos importas 2012 m. buvo tik 1 proc. didesnis, palyginti su 2011 m., ir siekė 60,7 tūkst. t. Visa kiauliena įvežama iš ES šalių: daugiausia iš Lenkijos (21 proc.), Vokietijos, Belgijos, Olandijos (po 18–19 proc.).

2012 m. paukštienos eksportuota 39,4 tūkst. t arba 26 proc. daugiau, o jos importuota 30,4 tūkst. t arba 28 proc. didesnis kiekis nei 2011 m. Pagrindinės rinkos, į kurias buvo vežama paukščių mėsa: Latvija (25 proc.), Olandija (17 proc.), Rusija (10 proc.). Į Lietuvą paukštiena buvo įvežama iš ES šalių – daugiausia Lenkijos (58 proc.) ir Švedijos (6 proc.).

Dešrų ir panašių produktų iš mėsos importas padidėjo 2 proc., palyginti su 2011 m., ir siekė 21,2 tūkst. t. Dešrų eksportas išaugo 29 proc. ir siekė 15,8 tūkst. t. Dešros įvežamos iš Lenkijos (59 proc.), Estijos (24 proc.), išvežamos – į Rusiją (33 proc.), Latviją (25 proc.).

ŽŪIKVC Gyvulių registro duomenimis, 2012 m. iš Lietuvos išvežta 112,6 tūkst. veršelių arba 11 proc. mažiau nei 2011 m.

Veršelių (iki 8 mėn. amžiaus) išvežimas, tūkst.

Šaltinis. ŽŪIKVC.

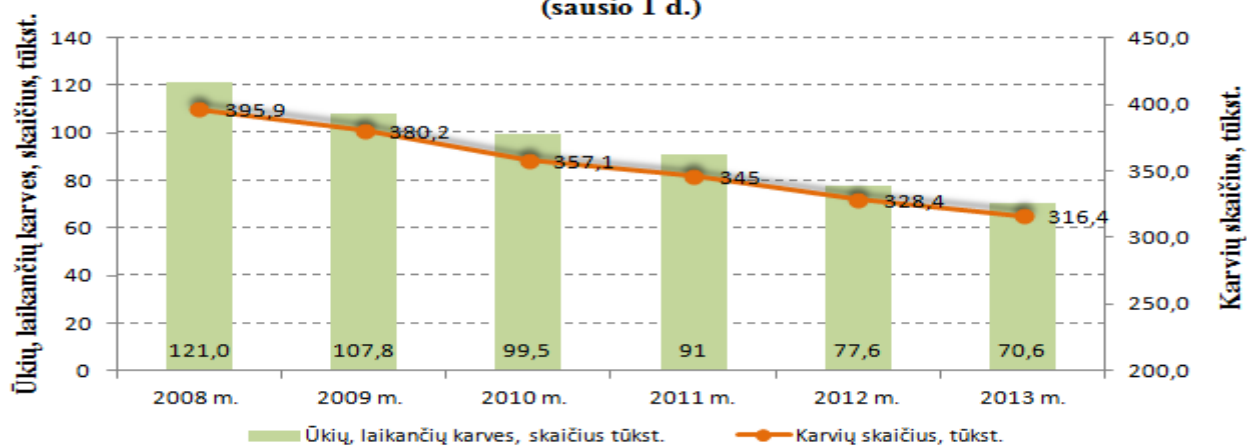
Lietuvos apsirūpinimas sava galvijena dėl ypač sumažėjusio vidaus vartojimo (tik 4 kg 1 gyventojui) išaugo iki 294 proc., tačiau galvijienos pasiūlos pertekliaus nėra tik didelio eksporto dėka (60–70 proc. pagamintos galvijienos eksportuojama). Nuo 2012 m. rugsėjo pabaigos ES Komisija sumažino paramą už į trečiąsias šalis eksportuotą galvijieną iki nulio, todėl tai gali turėti neigiamos įtakos galvijienos eksportui. Gyvų galvijų išvežimas į Turkiją, suaktyvėjęs dar 2010 m. pabaigoje, dėl visoje Turkijoje užfiksuotų snukio ir nagų ligos atvejų nuo 2011 m. gruodžio 1 d. iki šiol visiškai uždraustas (išskyrus oro transportu). Tai sukėlė didelį Lietuvos galvijų augintojų nepasitenkinimą, nes jie už išvežtus galvijus gaudavo didesnes supirkimo kainas, nei iš šalies skerdyklų, juo labiau, kad kitos ES šalys narės gyvų galvijų eksporto į Turkiją neapribojo.

Pieno sektorius

Karvių skaičius. Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis, 2013-01-01 Lietuvoje buvo laikoma 316,4 tūkst. karvių. Karvių skaičius, palyginti su 2012-01-01, sumažėjo 3,6 proc. (11,9 tūkst.). Per mėnesį karvių skaičius sumažėjo 0,3 proc. (964 karvėmis).

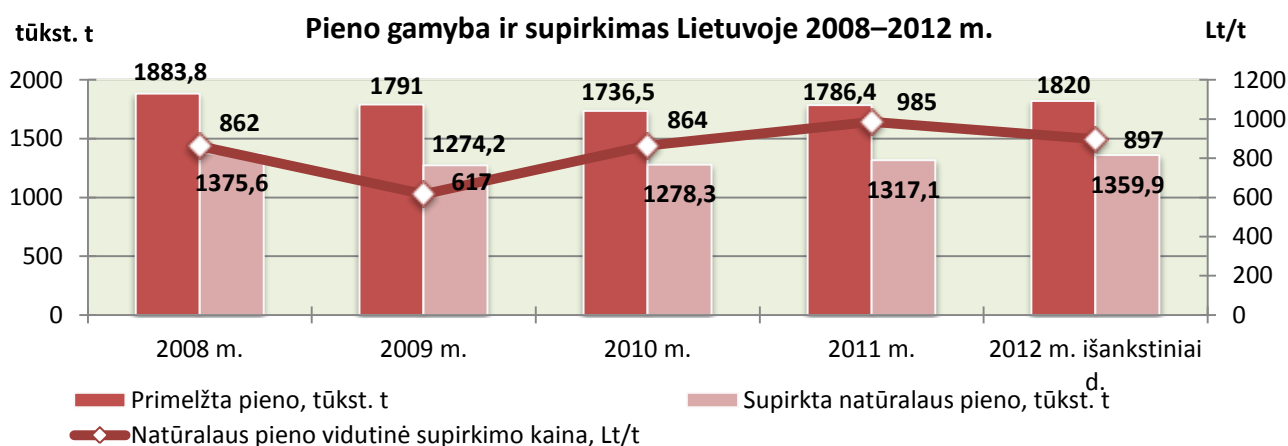
Ūkių skaičius. 2013-01-01 Lietuvoje buvo 70,6 tūkst. ūkių, kuriuose buvo laikomos karvės. Palyginti su 2012-01-01, pieno ūkių sumažėjo 9 proc. (7 tūkst.). Šį sumažėjimą daugiausia nulėmė 1–2 karvių laikytojai. Minėtuojau laikotarpiu jų sumažėjo 6 tūkst.

Ūkių, laikančių karves ir karvių skaičius Lietuvoje 2008–2013 metais (sausio 1 d.)

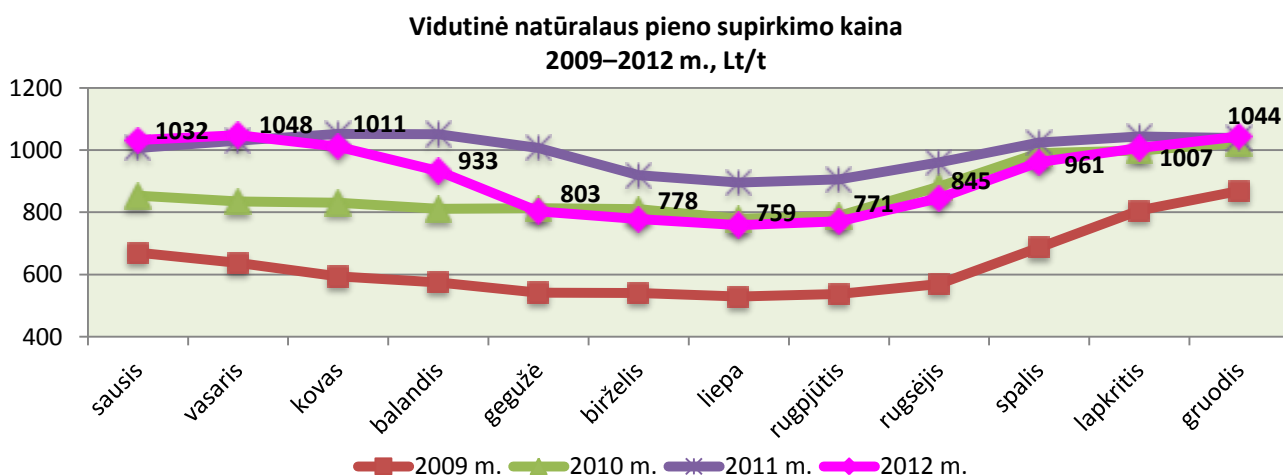
Šaltinis. ŽŪIKVC.

Pieno supirkimas. 2012 m. supirkta 1 360 tūkst. t natūralaus pieno, t. y. 3,3 proc. daugiau negu 2011 m. (1317 tūkst. t).

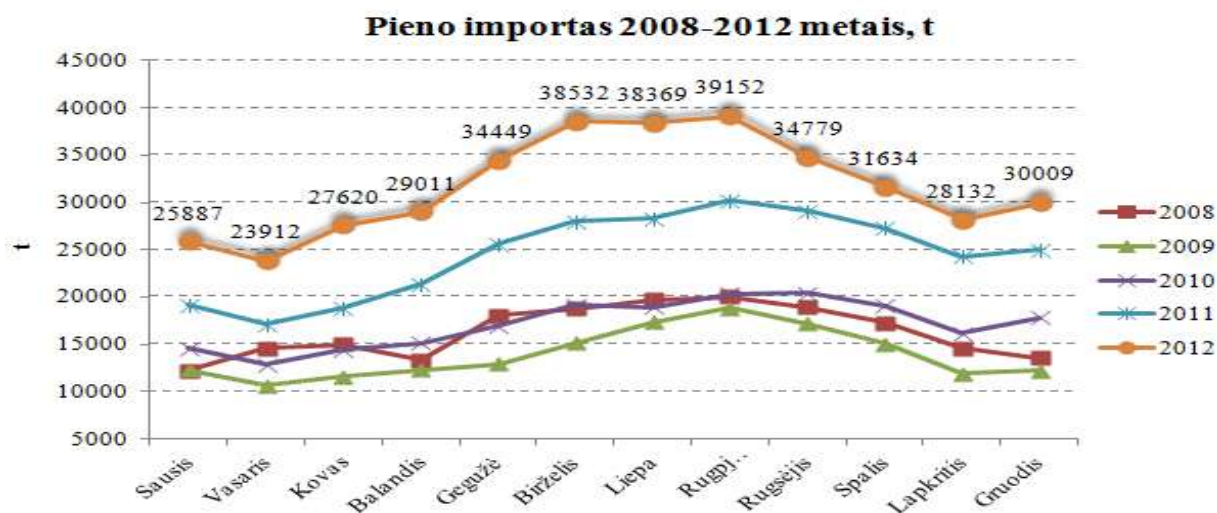
Šaltinis. Statistikos departamentas.

Pieno supirkimo kaina. 2012 m. vidutinė pieno supirkimo kaina buvo 897 Lt/t – 8,8 proc. mažesnė nei 2011 m. (985 Lt/t).

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Žaliavinio pieno importas. 2012 m. importuota 381,5 tūkst. t pieno, t. y. 30 proc. daugiau nei 2011 m. Žaliavinio pieno importas sudarė 22,8 proc. viso 2012 m. perdirbto pieno Lietuvoje.

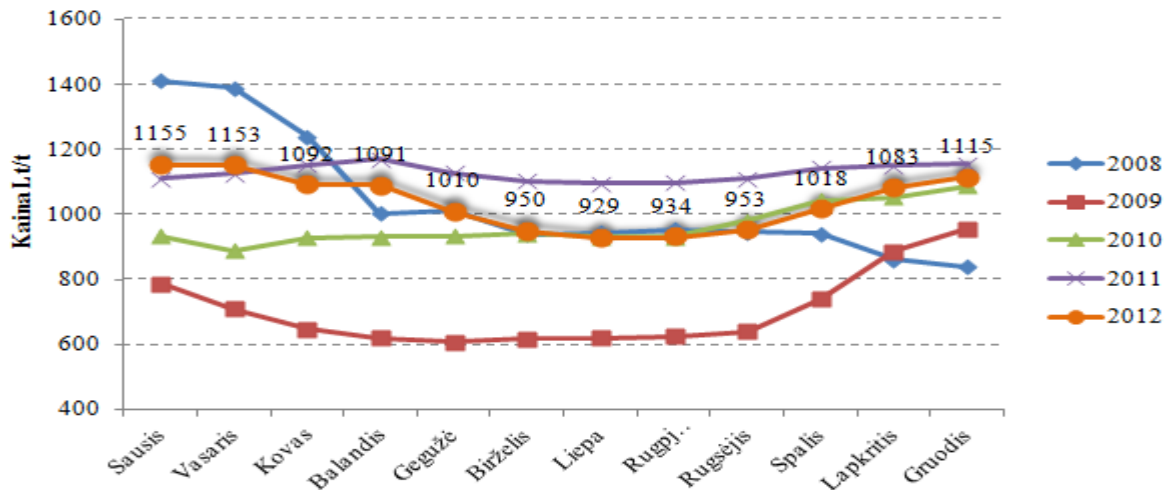

Šaltinis. ŽŪIKVC.

Lietuvos pieno perdirbimo įmonės už importuojamą žaliavinį pieną 2012 m. vidutiniškai mokėjo 14 proc. daugiau negu už Lietuvoje superkamą pieną.

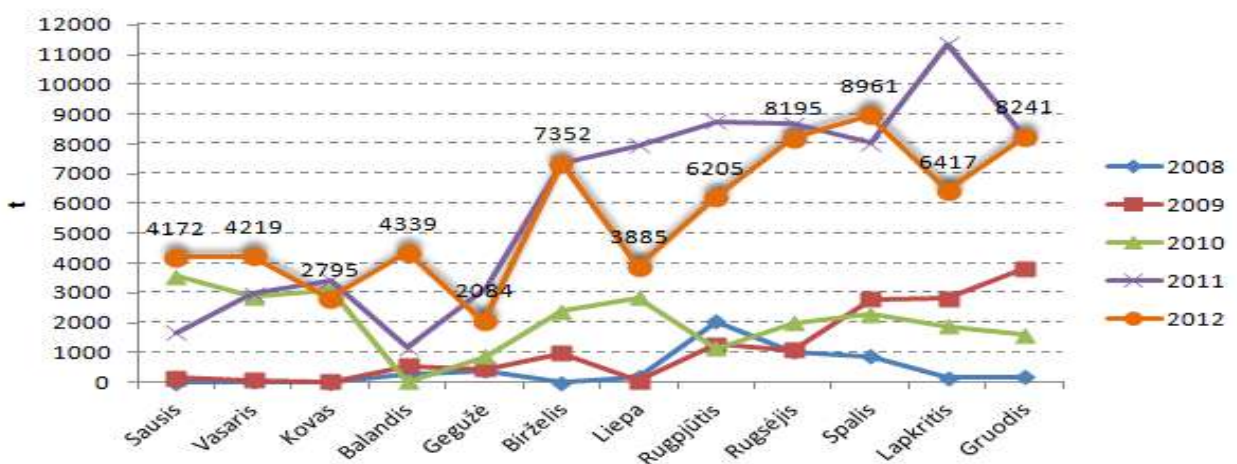
Importuoto pieno kaina 2008-2012 metais Lt/t

Šaltinis. ŽŪIKVC.

Žaliavinio pieno eksportas. 2012 m. eksportuota 66,9 tūkst. t, t. y. 8,1 proc. mažiau nei 2011 m. Žalio pieno eksportas 2012 m. sudarė 4,9 proc. nuo viso tais metais Lietuvoje supirkto pieno kiekio.

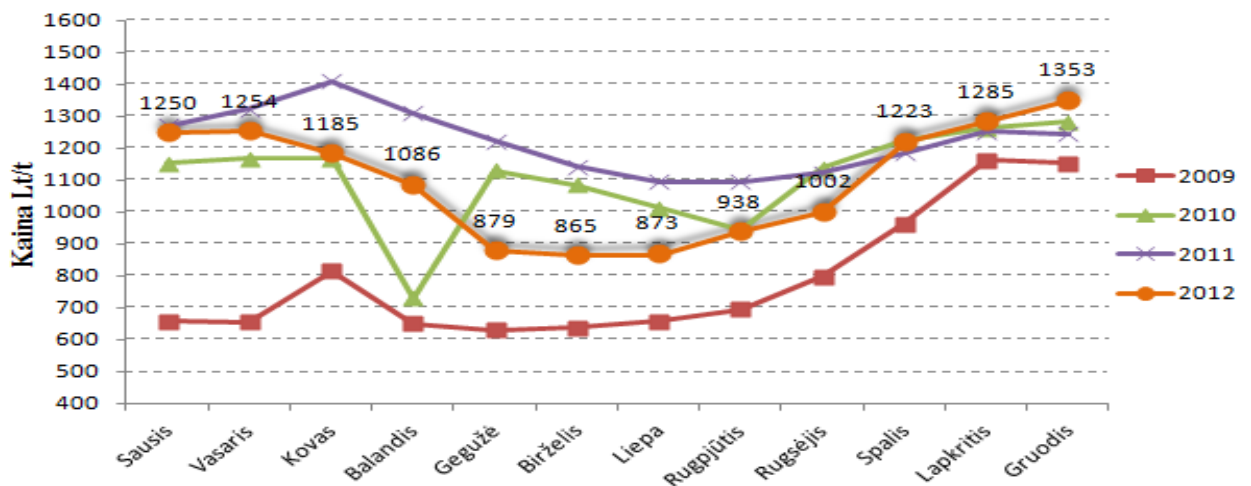
Pieno eksportas 2008-2012 metais, t

Šaltinis. ŽŪIKVC.

Lietuvos pieno gamintojams už eksportuotą pianą 2012 m. vidutiniškai buvo mokama 1 114 Lt/t, t. y. 24 proc. daugiau nei 2011 m. buvo mokėta gamintojams Lietuvoje.

Eksportuoto pieno kaina, Lt/t

Šaltinis. ŽŪIKVC.

Pieno gaminių gamyba. 2012 m. Lietuvos pieno perdirbimo įmonės perdirbo 1 674 tūkst. t pieno, t. y. 8,8 proc. daugiau, palyginti su 2011 m. Per 2012 m. pagaminta 498 tūkst. t pieno gaminių, t. y. 2,4 proc. daugiau nei per 2011 m.

Pieno gaminių pardavimai vidaus rinkoje ir eksportas. 2012 m. Lietuvos perdirbimo įmonės pardavė produkcijos už 2,8 mlrd. Lt. Pardavimų pajamos minėtuoju laikotarpiu, palyginti su 2011 m., išaugo 5 proc. 46 proc. visų pardavimų sudarė pardavimai vidaus rinkoje. Pajamų iš pardavimų vidaus rinkoje padidėjimą lėmė išaugęs pats pieno produktų pardavimas. 2012 m. parduotos produkcijos įmonių kainos buvo apie 0,4 proc. didesnės negu 2011 m.

Per 2012 m. iš Lietuvos eksportuota pieno produktų už 1,5 mlrd. Lt, t. y. 7,9 proc. daugiau nei per 2011 m. 2012 m. vidutinės pieno produktų eksporto kainos buvo apie 0,6 proc. didesnės negu 2011 m.

Maisto produktų ir gėrimų pramonė

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis, 2012 m., palyginti su 2011 m., maisto produktų ir gėrimų pramonės šakų gamybos apimtys kito įvairiai. Ypač stipriai išaugo acto gamyba (40,6 proc.). Buvo pagaminta daugiau cukraus (4,7 proc.), majonezo (4,8 proc.) ir neskrudinto salyklo (3,5 proc.). Mažiau pagaminta nekoncentruotų vaisių ir daržovių sulčių (21,8 proc.), alaus (6,9 proc.), konditerijos gaminių (3,6 proc.), margarino (5,7 proc.).

Paruošti arba konservuoti produktai iš daržovių bei vaisių ir vaisių sultys

Paruoštų arba konservuotų produktų iš vaisių ir daržovių (be sulčių ir pomidorų padažų) 2012 m. pagaminta vos 1 proc. daugiau nei 2011 m. 2012 m. tik daržovių (išskyrus bulves), vaisių, uogų, riešutų ir kitų valgomųjų augalų dalių, paruoštų arba konservuotų su actu arba acto rūgštimi, gamyba sumažėjo 15 proc., pardavimai ir eksportas mažėjo atitinkamai 20 proc. ir 7 proc. Nekoncentruotų pomidorų tyrių ir pastų gamyba smuko net 55 proc., o pardavimai Lietuvoje krito beveik 60 proc. Kaip ir praėjusiais metais, nekoncentruotos pomidorų tyrės ir pastos neeksportuotos. Džemų, marmeladų, vaisių ar uogų drebučių, vaisių, uogų ar riešutų tyrių ir pastų, paruoštų verdant (išskyrus citrusinių vaisių, homogenizuotus produktus) 2012 m. gamyba mažėjo truputį daugiau nei 15 proc., o pardavimai Lietuvoje smuko 4 proc., palyginti su 2011 m. Džemų, marmeladų, vaisių ar uogų drebučių, vaisių, uogų ar riešutų tyrių ir pastų, paruoštų verdant, eksportas sumažėjo 4 proc.

Nekoncentruotų bet kurių vienos rūšies vaisių ir daržovių sulčių gamyba 2012 m. sumažėjo net 34 proc. Šių bet kurių vienos rūšies vaisių arba daržovių sulčių, pardavimai Lietuvoje augo apie 18,5 proc. 2012 m. obuolių sulčių gamyba mažėjo 38 proc., o nekoncentruotų apelsinų sulčių gamyba sumažėjo šiek tiek daugiau nei 10 proc., palyginti su 2011 m. Mažėjo nekoncentruotų apelsinų sulčių eksporto apimtys, 2012 m. buvo eksportuota beveik 48 proc. mažiau apelsinų sulčių.

Gėrimų pramonė

2012 m., palyginti su 2011 m., pagaminta 1,4 proc. mažiau spiritinių gėrimų, parduota – 3 proc. daugiau, iš to skaičiaus Lietuvoje parduota mažiau nei 1 proc., eksportuota 2,3 proc. daugiau. Spiritinių gėrimų gamyba nuo 2007 m. kasmet mažėja: palyginti su 2007 m., 2012 m. jų pagaminta ir parduota apie 50 proc. mažiau, iš to kiekio Lietuvoje parduota 54 proc. mažiau. Darytina išvada, kad spiritinių gėrimų ryškų gamybos ir pardavimo Lietuvoje mažėjimą lėmė nuo 2008-01-01 padidintas 20 proc., o nuo 2009-01-01 dar 15 proc. akcizo tarifas.

Putojančio vyno gamyba 2012 m., palyginti su 2011 m., sumažėjo 4,3 proc., pardavimas – 11 proc., iš to skaičiaus Lietuvoje parduota 5,5 proc. mažiau. Putojančio vyno gamyba kasmet mažėja:

palyginti su 2007 m., jo gamyba sumažėjo 28 proc., pardavimas – apie 18 proc. Tačiau kasmet didėja kitų fermentuotų gėrimų gamyba: 2012 m., palyginti su 2011 m., daugiausia išaugo fermentuotų gėrimų ir jų mišinių gamyba ir pardavimas – apie 12 proc. Iš fermentuotų gėrimų grupės putojančių fermentuotų gėrimų (išskyrus sidrą) gamyba išaugo 27 proc., pardavimas – 31 proc., iš to skaičiaus pardavimas Lietuvoje – 50 proc., o neputojančių fermentuotų gėrimų (išskyrus vaisių vyną) gamyba išaugo 32 proc., pardavimas iš viso ir Lietuvoje – 53 proc.

Alaus pagaminta ir realizuota apie 7 proc. mažiau.

2012 m., palyginti su 2011 m., pagaminta 16 proc. mažiau mineralinio vandens, realizuota nežymiai mažiau, pagaminta 8 proc. mažiau, bet realizuota toks pats kiekis stalo vandens, pagaminta 4 proc. mažiau gaiviųjų gėrimų, realizuota 13 proc. daugiau, Lietuvoje – 10 proc. daugiau.

Cukrus

Cukraus gamyba. 2012 m. Lietuvos cukraus gamybos kvota buvo 90,252 tūkst. t. 2012 m. cukraus gamintojai pagamino 140,9 tūkst. t cukraus. Palyginti su 2011 m., cukraus gamyba padidėjo 4,7 proc. Gamybos padidėjimui įtakos turėjo padidėjęs cukraus poreikis ir išaugusios cukraus kainos pasaulinėje rinkoje.

Cukraus pardavimai. Per 2012 m. cukraus fabrikai pardavė 130,16 tūkst. t baltojo cukraus. Lietuvos rinkoje 2012 m. parduota 61,78 tūkst. t, ES – 68,37 tūkst. t. Palyginti su 2011 m., cukraus pardavimai padidėjo 13,2 proc. Pardavimai į Lietuvos rinką liko tame pačiame lygyje, o į ES rinką padidėjo 33 proc.

Cukraus eksportas. Dėl lietuviško cukraus konkurencingumo ir cukraus trūkumo pasaulinėse rinkose 2012 m. stipriai išaugo baltojo cukraus eksportas. Į trečiąsias šalis buvo eksportuota 57,22 tūkst. t baltojo cukraus. Palyginti su 2011 m., cukraus eksportas išaugo 33 kartus.

Cukraus kainos. 2012 m. vidutinė mažmeninė cukraus kaina buvo 4,08 Lt/kg, o vidutinė cukraus gamintojų cukraus pardavimo kaina – 2,74 Lt/kg. Palyginti su 2011 m. kainomis, vidutinė mažmeninė cukraus kaina padidėjo 9 proc., o vidutinė cukraus gamintojų kaina – 8,7 proc.

Konditerijos gaminiai, duonos ir pyrago kepiniai

Miltinės ir cukrinės konditerijos gaminių gamyba bendrai per 2012 m. sumažėjo beveik 4 proc. Labiausiai mažėjo šokoladinių konditerijos gaminių (išskyrus įdarytus, briketų, plytelių arba juostelių pavidalo šokoladinius sausainius ir saldainius), sausainių (išskyrus padengtus ar glaistytus šokoladu), cukrinės konditerinės pastos bei irisų, karamelės ir panašių saldainių gamyba, atitinkamai 82, 37, 30 ir 30 proc. Meduolių su imbieru pagaminta 20 proc. mažiau, o baltojo šokolado – 18,6 proc. mažiau. Didžioji dalis baltojo šokolado, pagaminto 2012 m., buvo eksportuota, o pardavimai Lietuvoje krito net 82 proc. 2012 m. 95 proc. daugiau pagaminta pikantiškų arba sūdytų, išspaustų arba iškočiotų produktų. 76 proc. didėjo šokolado briketų, plytelių ir juostelių su grūdų, vaisių arba riešutų priedais gamyba. 2012 m. Lietuvoje parduota 68 proc. daugiau konditerijos gaminių iš cukraus. Taip pat didėjo įdarytų šokolado gaminių ir neįdarytų šokolado briketų, juostelių ir plytelių pardavimai, atitinkamai 35 ir 30 proc.

Nežymiai kito duonos ir pyrago kepinų gamyba. Iškepta 4,6 proc. mažiau ruginės duonos, 2 proc. mažiau kitos duonos ir 3,5 proc. mažiau pyrago kepinų. Analizuojamuoju laikotarpiu ruginės duonos, kurios sudėtyje kvietinių miltų yra ne daugiau kaip 40 proc. pardavimai sumažėjo 4,6 proc., o eksportas sumažėjo beveik 13 proc., palyginti su 2011 m. Kitos duonos 2012 m. taip pat pagaminta ir parduota mažiau. Pyrago ir konditerijos gaminių, kitų kepinų, į kuriuos pridėta saldiklių, 2012 m.

buvo pagaminta 3,5 proc. mažiau nei 2011 m., o parduota – 3,7 proc. mažiau. Stipriai padidėjo konditerijos gaminių eksportas – 27 proc. daugiau eksportuota pyrago ir konditerijos gaminių ir kitų kepinų, į kuriuos pridėta saldiklių.

Kiti gaminiai

Acto gamyba 2012 m. padidėjo 41 proc., jo pardavimai Lietuvoje mažėjo 7 proc., tačiau eksportuota beveik 3 kartus daugiau acto ir acto pakaitalų (išskyrus pagamintus iš vyno) nei 2011 m.

Margarino gamyba 2012 m. sumažėjo 5,7 proc., palyginti su 2011 m. Pagrindinė margarino gamintoja UAB „Vilniaus margarino gamykla“ informavo, kad margarino gamybos sumažėjimą lėmė sumažėjęs margarino pirkimas vietinėje rinkoje.

Majonezo gamyba 2012 m. padidėjo 4,8 proc., o eksportas išaugo 33,7 proc.

2012 m. neapdoroto rapsų aliejaus pagaminta 3,9 proc. mažiau. Sumažėjimą lėmė padidėjusios rapsų supirkimo kainos ir sumažėjęs vartojimas vidaus rinkoje.

Pagrindinių maisto pramonės gaminių gamyba

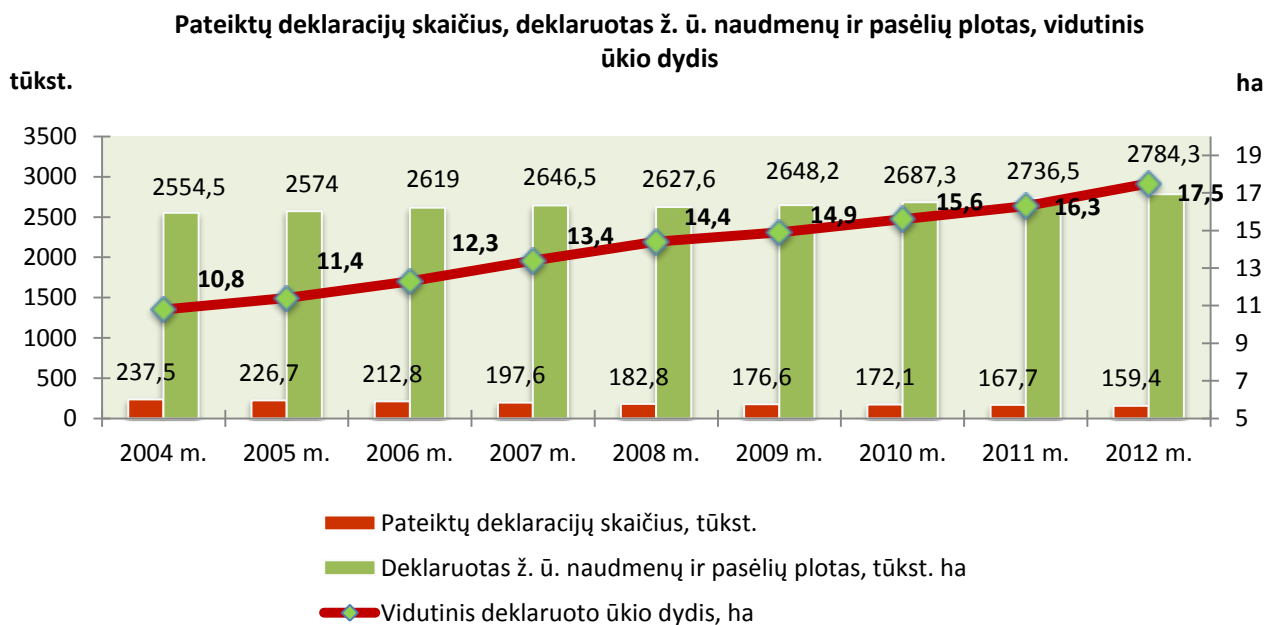
Gaminių pavadinimas	Matav. vnt.	Pagaminta		2012 m. palyginti su 2011 m. padidėjimas, sumažėjimas (-), %
		2011 m.	2012 m. išankstiniai d.	
Paruošti arba konservuoti produktai iš daržovių ir vaisių (be sulčių ir pomidorų padažų)	tūkst. t	21,4	21,6	0,9
Vaisių ir daržovių sultys	mln. l	10,1	7,9	-21,8
Majonezas	tūkst. t	10,3	10,8	4,8
Margarinas	tūkst. t	14,1	13,3	-5,7
Neapdorotas rapsų aliejus	tūkst. t	40,7	39,1	-3,9
Cukrus	tūkst. t	134,6	140,9	4,7
Duona ir pyrago gaminiai	tūkst. t	149,5	144,4	-3,4
Konditerijos gaminiai	tūkst. t	51,5	49,6	-3,6
Actas	tūkst. dal	347,5	488,5	40,6
Degtinės bei likerio gaminiai	tūkst. dal alc 100 %	931,7	918,5	-1,4
Putojantis vynuogių vinas	tūkst. dal	437,2	422,7	-3,31
Alus	mln. dal	30,5	28,4	-6,9
Natūralūs mineraliniai ir aeruoti vandenys	mln. dal	17,1	17,0	0,6
Nealkoholiniai gėrimai	mln. dal	19,0	17,0	0,6
Salyklas (neskrudintas)	tūkst. t	80,7	83,5	3,5

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Tiesioginės išmokos

Paraiškas tiesioginėms išmokoms už žemės ūkio naudmenas ir pasėlius gauti 2012 m. pateikė 159,4 tūkst. žemdirbių. Palyginti su 2011 m., 2012 m. pateikta kiek mažiau paraiškų (2011 m. – 167,7 tūkst.), tačiau bendras deklaruotas naudmenų ir pasėlių plotas kiek padidėjo: 2012 m. žemdirbiai deklaravo apie 2,78 mln. ha, o 2011 m. – 2,74 mln. ha. Vidutinis vieno ūkio deklaruotų pasėlių ir žemės ūkio naudmenų plotas padidėjo 1,2 ha (nuo 16,3 ha 2011 m. iki 17,5 ha 2012 m.).

Nuo 2004 m. paraiškų skaičius kasmet mažėja, nes vykstant struktūriniams pokyčiams žemės ūkyje, ūkiai stambėja, dalis paramos gavėjų pasitraukia iš žemės ūkio gamybos.

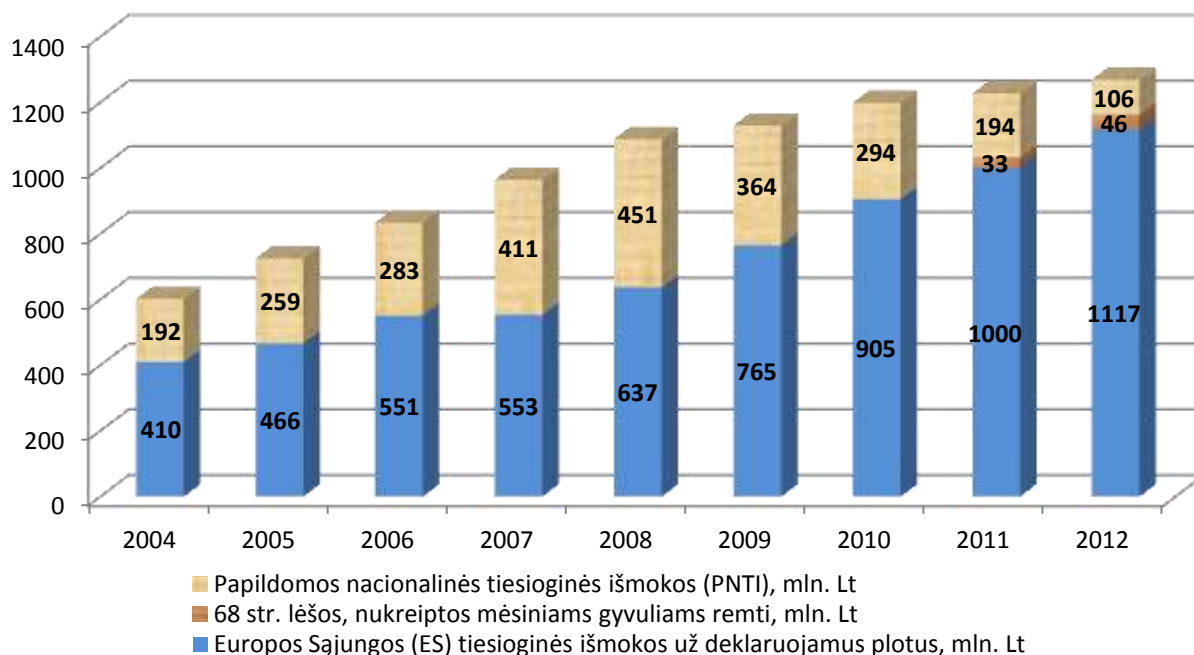

Šaltinis. ŽŪIKVC duomenys.

Už deklaruojamus žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus Lietuvoje žemdirbiams mokamos tiesioginės išmokos pagal vienkartinės tiesioginės išmokos (VIPS) už plotus schemą, pagal kurią ES tiesioginės išmokos mokamos už deklaruojamą žemės ūkio naudmenų plotą, nepriklausomai nuo gaminamos produkcijos pobūdžio. Be minėtųjų išmokų žemdirbiams mokamos papildomos nacionalinės tiesioginės išmokos iš Lietuvos nacionalinio biudžeto už deklaruotus pasėlių plotus, gyvulius ir pieną. Už 2012 metus iš ES ir Lietuvos biudžeto tiesioginėmis išmokomis iš viso bus išmokėta beveik 1,27 mlrd. Lt paramos.

Siekiant paskatinti gyvulininkystę Lietuvoje, dalis lėšų tiesioginėms išmokoms iš ES skirto voko buvo nukreipta (perskirstyta) paramai pagal specialiąją paramos schemą tiesioginėms išmokoms už mėšinius galvijus ir mėšines avis. Šiai paramos schemai 2012 m. skirta bendra suma siekia apie 46 mln. Lt. (45,935 mln. Lt).

Paramos tiesioginėmis išmokomis kitimas 2004-2012 m.

Šaltinis. Žemės ūkio ministerijos duomenys.

ŽEMĖS TVARKYMAS – PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į ŽEMĘ, MIŠKĄ IR VANDENS TELKINIUS ATKŪRIMAS IR KITI ŽEMĖS REFORMOS DARBAI LIETUVOJE IKI 2013 M. SAUSIO 1 D.

Piliečių nuosavybės teisių į žemę atkūrimas kaimo vietovėse. Nuo žemės reformos pradžios (1991 m.) iki 2013 m. sausio 1 d. pateikta 782,83 tūkst. piliečių prašymų šalies kaimo vietovėse atkurti nuosavybės teises į 4,02 mln. ha turėtos žemės.

Iki 2013 m. sausio 1 d. priimta 759,71 tūkst. sprendimų atkurti nuosavybės teises į 3,971 mln. ha žemės, miško ir vandens telkinių. Tai sudaro net 98,84 proc. piliečių prašymuose nurodyto ploto, dėl kurio pateikti visi nuosavybės teisę įrodantys ir giminystės ryšį su turėtos žemės savininku patvirtinantys dokumentai (98,98 proc., įvertinus plotus, kurių negalima atkurti dėl pačių piliečių kaltės ar neveikimo).

Patikslintais duomenimis, 2013 m. sausio 1 d. būklei, kaimo vietovėse nuosavybės teises liko atkurti 23,1 tūkst. piliečių į 46,7 tūkst. ha žemės (iš jų negražinta natūra – 4,1 tūkst. piliečių į 10,1 tūkst. ha plotą), tačiau patvirtintuose žemės reformos žemėtvarkos projektuose jau suformuoti 9,56 tūkst. piliečių gražintinos žemės, miško sklypai 25,03 tūkst. ha plote ir šiuo metu vykdomi žemėtvarkos projektų įgyvendinimo darbai, rengiamos žemės sklypų kadastro dokumentų bylos dėl šios žemės įteisinimo ją turėjusiems piliečiams, taip pat šiuo metu rengiamuose projektuose projektuojami 5,33 tūkst. piliečių žemės sklypai 11,12 tūkst. ha plote, o 5,95 tūkst. piliečių artimiausiu metu rengiamuose projektuose numatoma atkurti nuosavybės teises į 10,62 tūkst. ha plotą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2010 m. spalio 26 d. protokolu Nr. 69 „Dėl piliečių nuosavybės teisių į žemę, mišką ir vandens telkinius atkūrimo spartinimo Vilniaus rajone“ pritarė Žemės ūkio ministerijos parengtam Piliečių nuosavybės teisių į žemę, mišką ir vandens telkinius atkūrimo spartinimo Vilniaus rajone priemonių planui, kuriame numatyta 2011 m. suformuoti gražintinos žemės sklypus 3,8 tūkst. piliečių (iš jų – 1,2 tūkst. gražinant žemę natūra, 2,6 tūkst. – žemę perduodant nuosavybėn neatlygintinai), 2012 m. suformuoti gražintinos žemės sklypus 3,2 tūkst. piliečių (iš jų – 0,2 tūkst. gražinant žemę natūra, 3 tūkst. – žemę perduodant nuosavybėn neatlygintinai), o 2013 m. suformuoti gražintinos žemės sklypus 0,6 tūkst. piliečių, žemę perduodant nuosavybėn neatlygintinai. Šiame Priemonių plane numatyta Vilniaus rajone 2012 m. baigti žemės gražinimą natūra, o iš esmės visą piliečių nuosavybės teisių į žemę atkūrimo procesą užbaigti iki 2013 m. pabaigos.

Vilniaus rajono skyriaus vedėjui buvo ir (ar) yra likę atkurti nuosavybės teises:

2010 m. spalio 1 d. – 7,6 tūkst. piliečių;

2011 m. spalio 1 d. – 7,2 tūkst. piliečių (skirtumas per metus 0,4 tūkst. piliečių*);

2012 m. spalio 1 d. – 4,4 tūkst. piliečių (skirtumas per metus 2,8 tūkst. piliečių*);

2013 m. sausio 1 d. – 4,3 tūkst. piliečių (skirtumas per ketvirtį 0,1 tūkst. piliečių*).

*Pastaba: vienam piliečiui gali būti priimami keli sprendimai atkurti nuosavybės teises, t. y. keliais sprendimais gali būti atkuriamas plotas, į kurį pilietis turi teisę atkurti nuosavybės teises.

Siekdami patikslinti nuosavybės teisių atkūrimo ir žemės ūkio paskirties žemės pardavimo eigos šalyje statistinius duomenis bei užtikrinti šių duomenų teisingumą, nustatyti likusių atlikti darbų kiekį vykdant žemės reformą, išsiaiškinti esmines problemas, trukdančias sparčiam ir sklandžiam nuosavybės teisių atkūrimo procesui, Nacionalinės žemės tarnybos teritoriniai skyriai

2012 m. rugsėjo–spalio mėnesiais surinko ir susistemino vardinius duomenis, t. y. informacija apie nuosavybės teisių atkūrimą ir valstybinės žemės pardavimą buvo surinkta nurodant kiekvieno pareiškėjo vardą, pavardę, prašyme nurodytą pageidaujamą pirkti plotą ar žemės plotą, į kurią pageidaujama atkurti nuosavybės teises, ir prašymo tenkinimo stadiją, pvz., projektuojama, suprojektuota, žemės sklypo kadastro byla pateikta Nacionalinės žemės tarnybos teritoriniam skyriui ir pan.

2013 m. sausio 1 d. 4 346 piliečiams liko atkurti nuosavybės teises į 8 662,1 ha plotą, iš jų: 1 160 piliečių patvirtintuose žemės reformos žemėtvarkos projektuose (toliau – Projektai) suprojektuoti žemės sklypai 3 527,5 tūkst. ha plote – 218 piliečių žemės sklypų kadastro duomenų bylos yra pateiktos teritoriniam skyriui, o 946 piliečių žemės sklypų kadastro duomenų bylos dar nesuformuotos ir skyriui nepateiktos (dar tik bus rengiamos); 2 206 piliečiams žemės sklypai yra ar bus projektuojami šiuo metu rengiamuose projektuose (4 074,87 ha plote), o dar 796 piliečiai laukia, kol bus paskelbtos naujos Projektų rengimo teritorijos (numatoma atkurti nuosavybės teises į 1 374,33 tūkst. ha plotą); 212 piliečių dėl objektyvių priežasčių (vyksta teismai, ginčai dėl ribų ir t. t.) šiuo metu negalima atkurti nuosavybės teisių.

Vilniaus rajono žemėtvarkos skyriaus vedėjas:

2011 m. iš viso priėmė 1 808 sprendimus (iš jų – 408 sprendimus grąžinti žemę natūra, 1 400 sprendimų perduoti žemę nuosavybėn neatlygintinai) atkurti piliečiams nuosavybės teises (47,58 proc. nustatyto privalomų priimti sprendimų skaičiaus).

2012 m. Vilniaus rajono skyriaus vedėjas priėmė 1 310 sprendimų (iš jų – 432 sprendimus grąžinti žemę natūra, 878 sprendimus perduoti žemę nuosavybėn neatlygintinai) atkurti piliečiams nuosavybės teises (25,23 proc. nustatyto privalomų priimti sprendimų skaičiaus).

2011–2012 m. priimta 3 118 sprendimų (840 – grąžinti žemę natūra, 2 278 – perduoti žemę nuosavybėn neatlygintinai) atkurti piliečiams nuosavybės teises.

2011 m. patvirtino 6 žemės reformos žemėtvarkos projektus, kuriuose 0,6 tūkst. piliečių suprojektuoti žemės sklypai nuosavybės teisėms atkurti.

2012 m. patvirtinta 19, t. y. 3 kartus daugiau nei 2011 m., žemės reformos žemėtvarkos projektų, kuriuose 1,2 tūkst. piliečių suprojektuoti žemės sklypai nuosavybės teisėms atkurti, 10 žemės reformos žemėtvarkos projektų rengiami šiuo metu, o dar 20 naujų žemės reformos žemėtvarkos projektų rengimo teritorijas numatoma skelbti, kai bus sudarytos sutartys su rangovais.

Piliečių nuosavybės teisių į žemę atkūrimas miestuose. Iki 2013 m. sausio 1 d. pateikti 51,76 tūkst. piliečių prašymų atkurti nuosavybės teises į 39,77 tūkst. ha žemės miestams iki 1995 m. birželio 1 d. priskirtose teritorijose.

Nuosavybės teisės į miestuose turėtąją žemę atkurtos 76,4 proc. piliečių, pateikusių visus nuosavybės teisę įrodančius ir giminystės ryšį su turėtos žemės savininku patvirtinančius dokumentus, į 79,67 proc. ploto, nurodyto jų prašymuose.

Iki 2013 m. sausio 1 d. didžiuosiuose šalies miestuose bei kurortuose piliečių nuosavybės teisės į iki nacionalizacijos turėtą žemę atkurtos taip: Vilniaus m. – 36,07 proc.; Kauno m. – 73,63 proc.; Klaipėdos m. – 99,48 proc.; Marijampolės m. – 99,85 proc.; Telšių m. – 97,17 proc.; Šiaulių m. – 93,41 proc.; Panevėžio m. – 51,08 proc.; Druskininkuose – 88,45 proc. ir Palangoje – 67,11 proc. prašymuose nurodyto ploto.

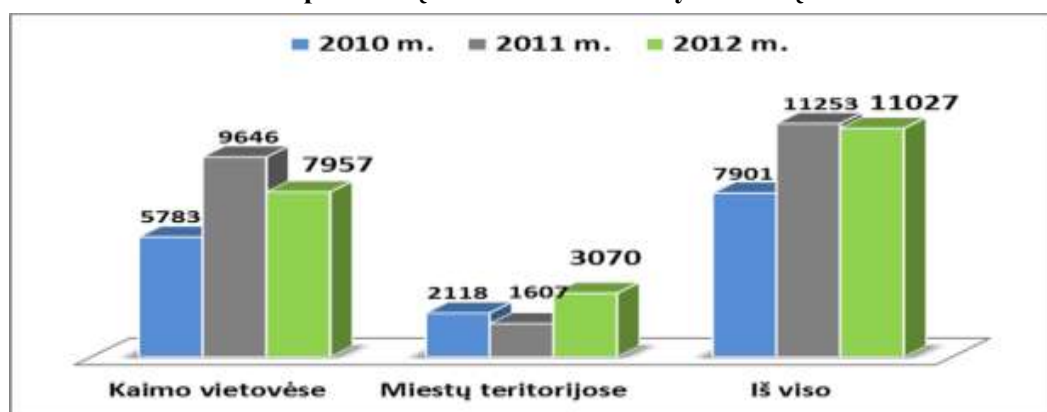
2013 m. sausio 1 d. būklei miestų teritorijose liko atkurti nuosavybės teisės 12,2 tūkst. piliečių į 8,1 tūkst. ha žemės plotą.

Priimti sprendimai dėl nuosavybės teisių atkūrimo. 2012 m. priimti 7 957 sprendimai atkurti nuosavybės teises į žemę, mišką, vandens telkinius (toliau – sprendimai) kaimo gyvenamosiose vietovėse ir 3 070 sprendimų – miestų teritorijose (iš viso 11 027 sprendimai).

2012 m. miestų teritorijose priimta beveik 2 kartus daugiau sprendimų nei 2011 m., kaimiškose vietovėse priimta 37,6 proc. daugiau sprendimų nei 2010 m., tai sudaro 82,5 proc. 2011 m. priimtų sprendimų atkurti nuosavybės teises kaimo teritorijose skaičiaus.

Vertinant bendrą (kaimo ir miesto teritorijose) priimtų sprendimų skaičių 2011 m. (11 253 sprendimai) ir 2012 m. (11 027 sprendimai), nustatyta, kad 2012 m. priimta 2 proc. mažiau sprendimų atkurti nuosavybės teises nei 2011 m.

Sprendimų skaičius dėl nuosavybės teisių atkūrimo

Šaltinis. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Asmeniniam ūkiui suteiktos ir naudojamos žemės įteisinimas. Iki 2013 m. sausio 1 d. 243,07 tūkst. piliečių iš viso privatizavo 528,78 tūkst. ha teisės aktais asmeniniam ūkiui jiems suteiktos ir naudojamos žemės ūkio paskirties žemės, su 21,52 tūkst. piliečių sudarytos sutartys dėl 45,02 tūkst. ha valstybinės žemės nuomos, o 9,37 tūkst. šios žemės naudotojų parduodami ar išnuomojami žemės sklypai (15,95 tūkst. ha) įregistruoti Nekilnojamojo turto registre valstybės vardu.

Privatizuota ir išnuomota, sudarant valstybinės žemės nuomos sutartis, asmeninio ūkio žemė sudaro 96,19 proc. naudojamos asmeninio ūkio žemės ploto.

12,41 tūkst. piliečių asmeninio ūkio žemė dar neprivatizuota ir nesudarytos dėl šios žemės nuomos sutartys, tačiau žemės sklypai suformuoti patvirtintuose žemėtvarkos projektuose (21,8 tūkst. ha plote), atliekami žemėtvarkos projektų įgyvendinimo darbai ir rengiamos žemės sklypų kadastro bylos dėl asmeninio ūkio žemės įteisinimo, o 0,9 tūkst. asmeninio ūkio naudotojų skirti asmeninio ūkio žemės plotai (1,5 tūkst. ha) nesuformuoti ir nepatvirtinti žemės reformos žemėtvarkos projektuose.

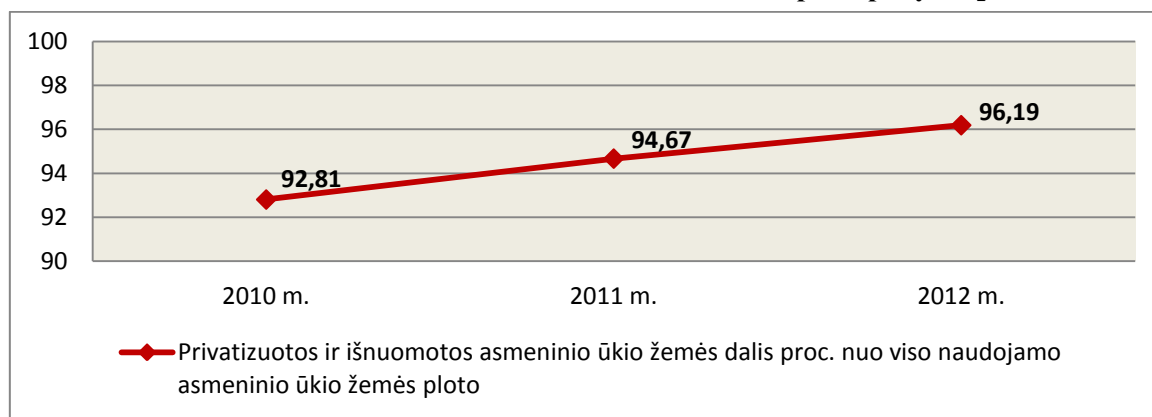
2013 m. sausio 1 d. būklei liko įteisinti 23,3 tūkst. ha asmeninio ūkio žemės.

2012 m. 5,2 tūkst. asmeninio ūkio naudotojų priimti sprendimai privatizuoti asmeninio ūkio žemę, sudarytos valstybinės žemės pirkimo–pardavimo, nuomos sutartys, o 4,3 tūkst. asmeninio ūkio naudotojų, su kuriais nebus sudarytos valstybinės žemės pirkimo pardavimo ar nuomos sutartys, žemės sklypai įregistruoti Nekilnojamojo turto registre Nacionalinės žemės tarnybos vardu ar nutrauktos naudojimosi asmeninio ūkio žeme teisės.

2012 m. 35,2 proc. daugiau nei 2011 m. asmeninio ūkio naudotojų įteisino asmeninio ūkio žemę.

Privatizuotos ir išnuomos asmeninio ūkio žemės ploto pokytis (proc.)

Šaltinis. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Valstybinės žemės ūkio paskirties žemės pardavimas. Iki 2013 m. sausio 1 d. 28,01 tūkst. fizinių ir juridinių asmenų, pageidaujančių kaimo vietovėse pirkti 450,01 tūkst. ha žemės, yra pateikę visus reikalingus dokumentus, patvirtinančius, kad turi pirmumo teisę įsigyti valstybinės žemės ūkio paskirties žemės ar turi teisę į valstybės paramą šią žemę įsigyjant iš valstybės, iš jų – 0,64 tūkst. juridinių asmenų pageidauja pirkti iš valstybės 40,81 tūkst. ha žemės.

Iki 2013 m. sausio 1 d. fiziniai ir juridiniai asmenys iš valstybės įsigijo 209,2 tūkst. ha žemės ūkio paskirties žemės, tai sudaro 46,47 proc. viso asmenų prašymuose nurodyto ploto (48,51 proc. įvertinus plotus, kurių negalima parduoti dėl objektyvių priežasčių).

2012 m. parduota 65,7 tūkst. žemės ūkio paskirties žemės, t. y. 41 proc. daugiau nei 2011 m. (46,6 tūkst. ha).

Pagal 2013 m. sausio 1 d. atnaujintus duomenis, nepriimti sprendimai parduoti 12,56 tūkst. asmenų 261,66 tūkst. ha valstybinės žemės ūkio paskirties žemės, tačiau patvirtintuose žemės reformos žemėtvarkos projektuose valstybinės žemės ūkio paskirties žemės sklypai 128,35 tūkst. ha plote suprojektuoti 9,28 tūkst. piliečių. Šiuo metu rengiant žemės reformos žemėtvarkos projektus 1,2 tūkst. piliečių yra formuojami žemės sklypai 28,3 tūkst. ha plote, o 2,19 tūkst. piliečių numatyta suformuoti žemės sklypus 50,17 tūkst. ha plote, patvirtinus naujas žemės reformos žemėtvarkos projektų rengimo teritorijas.

Prognozuojamas (2013 m. sausio 1 d. duomenimis) laisvos valstybinės žemės fondo plotas, liksiantis patenkinus visus prašymus parduoti valstybinę žemės ūkio paskirties žemę, yra 87,7 tūkst. ha.

2012 m. į valstybės biudžetą už parduotą visų paskirčių valstybinę žemę gauta 124,1 mln. Lt, t. y. 19,44 proc. daugiau nei 2011 m.

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007–2013 M. PROGRAMOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS

Bendra informacija apie Programos įgyvendinimą

Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programai (toliau – Programa) įgyvendinti 2007–2013 m. skirta 7,89 mlrd. Lt (iš jų 6,097 mlrd. Lt – ES lėšos). Programą sudaro 4 kryptys: I kryptis „Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas“, kuriai numatyta 3442,2 mln. Lt (iš jų 2 592 mln. Lt – ES lėšos, arba 42,5 proc. visų Programos ES lėšų), II kryptis

„Aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas“ – 2 770,9 mln. Lt (iš jų 2 216,7 mln. Lt – ES lėšos, arba 36,4 proc. visų Programos ES lėšų), III kryptis „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ – 905,8 mln. Lt (iš jų 681,9 mln. Lt – ES lėšos, arba 11,2 proc. visų Programos ES lėšų) ir IV kryptis „Leader“ metodo įgyvendinimas“ (įgyvendinamos ir 3 krypties priemonės) – 464,4 mln. Lt (iš jų 371,5 mln. Lt – ES lėšos, arba 6,1 proc. visų Programos ES lėšų). Programoje numatytai techninei pagalbai skirta 313 mln. Lt (iš jų 234,8 mln. Lt – ES lėšos, arba 3,9 proc. visų Programos ES lėšų). Pagal Programos nuostatas metinės lėšos įsipareigojimams paskirstytos kiekvienai priemonei, priemonės veiklos sritims, sektoriams ir subsektoriams.

Nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos (2012-12-31) buvo organizuoti 222 kvietimai teikti paraiškas (per 2012 m. IV ketvirtį – 3 kvietimai), gautos 673 754 paraiškos, kuriose prašoma paramos suma yra 7 682,1 mln. Lt (iš jų 5 883,3 mln. Lt – ES lėšos, arba 96 proc. visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų). Nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos pagal pateiktas paraiškas pasirašyta paramos sutarčių, kurių paramos suma sudaro 6 545,3 mln. Lt (iš jų 5 032 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 83 proc. visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų), iš jų per 2012 m. IV ketvirtį – 194,9 mln. Lt (iš jų 141,3 mln. Lt – ES lėšos). Nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos išmokėta 5 080 mln. Lt (iš jų 3 862,5 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 63 proc. visų Programai skirtų ES lėšų).

Programos I krypties įgyvendinimo analizė

Paraiškų surinkimas. Apibendrinant nuo 2007 iki 2012 m. pabaigos kvietimų teikti paraiškas pagal Programos I krypties priemones rezultatus, matyti, kad iki metų pabaigos pateiktos 24 037 paraiškos, kuriose prašoma paramos suma – 3 609,3 mln. Lt (iš jų 2 706,9 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 104 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų). Daugiausia paramos prašoma pagal investicines priemones „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ (11 599 paraiškos, kuriose prašoma paramos suma – 1 945,8 mln. Lt), „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“ (280 paraiškų, kuriose prašoma paramos suma – 695,7 mln. Lt) ir „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ (342 paraiškos, kuriose prašoma paramos suma – 394,1 mln. Lt). Per IV ketvirtį pagal pirmosios krypties priemones buvo gauta 667 paraiškos, kuriose prašoma 18,3 mln. Lt (iš jų 14,5 mln. Lt – ES lėšos) paramos. Priemonėse „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ ir „Žemės ūkio ir miškininkystės plėtra ir pritaikymo infrastruktūra“ patikslintos paramos paraiškų prašomos paramos sumos, todėl šiose eilutėse atitinkamai pateikti neigiami finansiniai rodikliai.

Sutarčių pasirašymas. Nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos pagal pateiktas paraiškas pasirašyta paramos sutarčių, kurių paramos suma sudaro 3 110,8 mln. Lt (iš jų 2 334,4 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 90 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų), iš jų per IV ketvirtį – 79,3 mln. Lt (iš jų 52,8 mln. Lt – ES lėšos). Priemonėje „Ankstyvas ūkininkų pasitraukimas“ patikslintas tęstinių kaimo plėtros 2004–2006 m. plano paramos paraiškų ir mokėjimo prašymų skaičius, todėl šioje eilutėje atitinkamai pateikta neigiama reikšmė. I krypties 2012 m. IV ketvirčio sutarčių pasirašymo planas įgyvendintas 105 proc.

Paramos išmokėjimas. 2012 m. pabaigoje pagal pateiktas paraiškas yra išmokėta beveik 2 487,4 mln. Lt (iš jų 1 865,9 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 72 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų), iš jų per IV ketvirtį – 154,4 mln. Lt (iš jų 115,8 mln. Lt – ES lėšos). I krypties priemonėms skirtų lėšų mokėjimo planas įgyvendintas 102 proc.

Programos II krypties įgyvendinimo analizė

Paraiškų surinkimas. Pagal Programos II krypties priemones nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos pateikta 638 100 paraiškų, kuriose prašoma paramos suma yra 1 970,8 mln. Lt (iš jų 1 576,7 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 71 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų lėšų). Daugiausia paraiškų gauta pagal priemonę „Išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis, išskyrus kalnuotas vietoves“ – 553 326 paraiškos, kuriose prašoma paramos suma – 1 186 mln. Lt. Pagal priemonę „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ pateiktos 70 194 paraiškos ir mokėjimo prašymai, kuriuose prašoma paramos suma – 613,4 mln. Lt. Priemonėse „Miškininkystės potencialo atkūrimas ir prevencinių priemonių įdiegimas“ ir „Pelno nesiekiančios investicijos miškuose“ patikslintos paramos paraiškose prašomos paramos sumos, todėl šiose eilutėse atitinkamai pateikti neigiami einamojo ketvirčio finansiniai rodikliai.

Autorizuotos paraiškos ir pasirašytos sutartys. Pagal II krypties priemones nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos pripažinta tinkamų (autorizuota) paraiškų ir pasirašyta sutarčių, įskaitant tęstinius įsipareigojimus, kurių paramos suma sudaro 1 981,8 mln. Lt (iš jų 1 585,4 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 72 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų). IV ketvirtį pagal priemonę „Pirmas ne žemės ūkio paskirties ir apleistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ 3 pareiškėjai atsisakė paramos, todėl šioje eilutėje atitinkamai pateikti neigiami sutarčių pasirašymo per IV ketvirtį finansiniai rodikliai. Iki IV ketvirčio pabaigos II krypties sutarčių pasirašymo planas įgyvendintas 92 proc.

Lėšų išmokėjimas. Pagal II kryptį nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos, įskaitant tęstinius įsipareigojimus, išmokėta 1 809,8 mln. Lt (iš jų 1 447,8 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 65 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų), iš jų per IV ketvirtį – 52,3 mln. Lt (iš jų 41,9 mln. Lt – ES lėšos). Priemonėje „Natura 2000 išmokos (parama Natura 2000 miškų teritorijose)“ nustačius neatitikimus, paraiškos buvo įvertintos pakartotinai ir susigražinta dalis išmokėtos paramos, todėl šios priemonės išmokėjimų per ketvirtį rodikliai neigiami. II krypties priemonėms skirtų lėšų iki IV ketvirčio pabaigos mokėjimo planas įgyvendintas 98 proc.

Programos III krypties įgyvendinimo analizė

Paraiškų surinkimas. Pagal Programos III krypties priemones nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos pateiktos 10 355 paraiškos, kuriose prašoma paramos suma yra 1 372,4 mln. Lt (iš jų 1 029,3 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 151 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų). Per IV ketvirtį buvo galima teikti paraiškas pagal priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ patvirtintus projektinius pasiūlymus. Atitinkamai į III krypties gautas paraiškas įtrauktos 8 039 paramos paraiškos dėl asbestinių stogų dangos keitimo, kuriose prašoma paramos už 50,4 mln. Lt. 2012 m. IV ketvirtį buvo patikslintos pagal priemones „Perėjimas prie ne žemės ūkio veiklos“ ir „Kaimo turizmo veiklos skatinimas“ pateiktose paramos paraiškose prašomos paramos sumos ir informacinėje sistemoje ištaisyta klaida apie prašomą paramos sumą pagal priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“, todėl šiose eilutėse atitinkamai pateikti neigiami finansiniai rodikliai.

Sutarčių pasirašymas. Nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos pasirašytos 8 803 paramos sutartys arba patvirtintos paramos paraiškos, kuriose paramos suma sudaro 737,8 mln. Lt (iš jų 553,4 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 81 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų). Per IV ketvirtį pagal pirmąsias tris priemones pasirašyta 116 paramos sutarčių arba patvirtintos paramos paraiškų, kuriose paramos suma sudaro 71,4 mln. Lt (iš jų 53,9

mln. Lt – ES lėšos). Atitinkamai pagal priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ daugiau pareiškėjų atsisakė paramos nei buvo patvirtinta, todėl šioje eilutėje pateikta neigiama reikšmė. Daugiausia pasirašytų sutarčių ir patvirtintų paraiškų (7 844) pagal priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“, kurių paramos suma sudaro – 169,6 mln. Lt (iš jų 127,2 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 74 proc. pagal šią priemonę visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų). Iki IV ketvirčio pabaigos III krypties sutarčių pasirašymo planas įgyvendintas 101 proc.

Lėšų išmokėjimas. Pagal III kryptį nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos išmokėta 308,7 mln. Lt (iš jų 231,5 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 34 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų), iš jų per IV ketvirtį – 69,8 mln. Lt (iš jų 52,4 mln. Lt – ES lėšos). III krypties priemonėms skirtų lėšų iki IV ketvirčio pabaigos mokėjimo planas įgyvendintas 88 proc.

Programos IV krypties įgyvendinimo analizė

Paraiškų surinkimas. Pagal Programos IV krypties priemones nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos pateiktos 205 paraiškos, kuriose prašoma paramos suma yra 464,9 mln. Lt (iš jų 371,9 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 100 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų). Pagal priemonę „Tarptertitorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas“ surinkta 81 paraiška (iš jų 44 – per IV ketvirtį), kuriose prašoma paramos suma – 14,9 mln. Lt.

Sutarčių pasirašymas. Pagal IV krypties priemones nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos pasirašytos 133 paramos sutartys, kuriose patvirtinta paramos suma – 451 mln. Lt (iš jų 360,8 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 97 proc. pagal šią kryptį visam laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų). Per IV ketvirtį pasirašytos 3 paramos sutartys už 158 tūkst. Lt. Iki IV ketvirčio pabaigos bendras IV krypties sutarčių pasirašymo planas įgyvendintas 98 proc.

Lėšų išmokėjimas. Pagal IV kryptį nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2012 m. pabaigos išmokėta 176,4 mln. Lt (iš jų 141,1 mln. Lt – ES lėšos, t. y. 38 proc. pagal šią kryptį visam programavimo laikotarpiui Programoje skirtų ES lėšų), iš jų per IV ketvirtį – 36 mln. Lt (iš jų 28,8 mln. Lt – ES lėšos), t. y. 20 proc. išmokėtos paramos sumos. Projektai, pateikti pagal šias priemones yra tęstinio pobūdžio, t. y. preliminari šių projektų įgyvendinimo pabaiga planuojama 2015 m. rugsėjo mėnesį. Be to, IV krypties mokėjimo planas iki IV ketvirčio pabaigos įgyvendintas 116 proc., todėl teigtina, kad lėšų įsisavinimas vyksta sklandžiai.

Žemės ūkio ministerijos veiksmai siekiant efektyviai panaudoti ES lėšas

2012 m. spalio 23 d. buvo išsiųstas Programos pakeitimas, kuriame siūloma:

- susigražintas paramos paskolomis lėšas pagal priemones „Žemės ūkio valdų modernizavimas – parama paskolomis“ ir „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas – parama paskolomis“ perskirstyti šių priemonių („Žemės ūkio valdų modernizavimas“ ir „Žemės ūkio produktų perdirbimas ir pridėtinės vertės didinimas“) investicinei paramai;

- siekiant užtikrinti kaimo plėtros politikos tęstinumą bei sklandų perėjimą iš vieno programinio laikotarpio į kitą, papildyti Programos priemonės „Techninė pagalba“ tinkamų finansuoti išlaidų sąrašą numatant tinkamomis finansuoti išlaidas 2014–2020 m. programinio laikotarpio *ex-ante* vertinimui, informavimo ir viešinimo veiksams (veiklai) bei kitas išlaidas, būtinas tinkamai pasirengti naujam programiniam laikotarpiui, jei jos tiesiogiai susijusios su dabartinio laikotarpio veiklomis ir yra būtinos siekiant užtikrinti kaimo plėtros politikos tęstinumą bei sklandų perėjimą iš vieno programinio laikotarpio į kitą.

ŽUVININKYSTĖ

Žvejyba Baltijos jūroje. Lietuvai Baltijos jūroje skiriamos keturių žuvų rūšių – menkių, strimelių, šprotų ir lašių – žvejybos kvotos, tačiau pagal mūsų šalies žvejų žvejybos laimikį svarbiausios žuvis yra: menkės, strimelės, šprotai ir plekšnės.

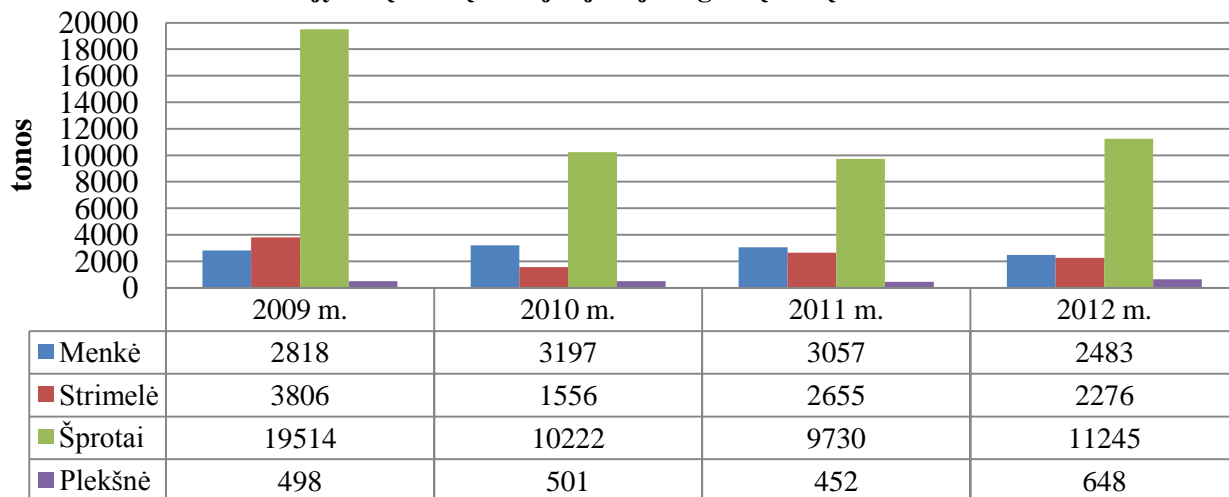
Lietuvai skirtos žvejybos Baltijos jūroje kvotos 2009– 2012 m., tonomis

Žuvų rūšis	Skirta kvota				
	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2012 m. palyginti su 2011 m., pokytis, +,- proc.
Menkės (iš viso)	2 892	3 300	3 758	4 317	+15
vakarinės	383	415	440	499	+13
rytinės	2 509	2 885	3 318	3 818	+15
Strimelės	4 192	3 689	3 136	2 289	-27
Šprotai	20 015	19 015	14 451	11 272	-22
Lašišos*	4 799	4 559	3 875	1 899	-51

*Lašių kvota skiriama vienetais

2012 m. Lietuvos žvejybos įmonės Baltijos jūroje (įskaitant priekrantę) sugavo 16 827 t įvairių rūšių žuvų. Pagrindinę žvejybos laimikio Baltijos jūroje dalį sudarė: 11 245 t Baltijos šprotų (kvotos panaudojimas 99,8 proc.), 2 276 t strimelių (kvotos panaudojimas 99,4 proc.), 2 483 t menkių (kvotos panaudojimas 52,8 proc.) ir 648 t upinių plekšnių. Palyginti su 2011 m., 2012 m. menkių buvo sugauta net 18,8 proc. mažiau, strimelių – 14,3 proc. mažiau, tačiau šprotų sugauta net 15,6 proc. daugiau, o upinių plekšnių – 36,5 proc. daugiau.

Lietuvos žvejybos įmonių Baltijos jūroje sugautų žuvų kiekiai 2009-2012 m.

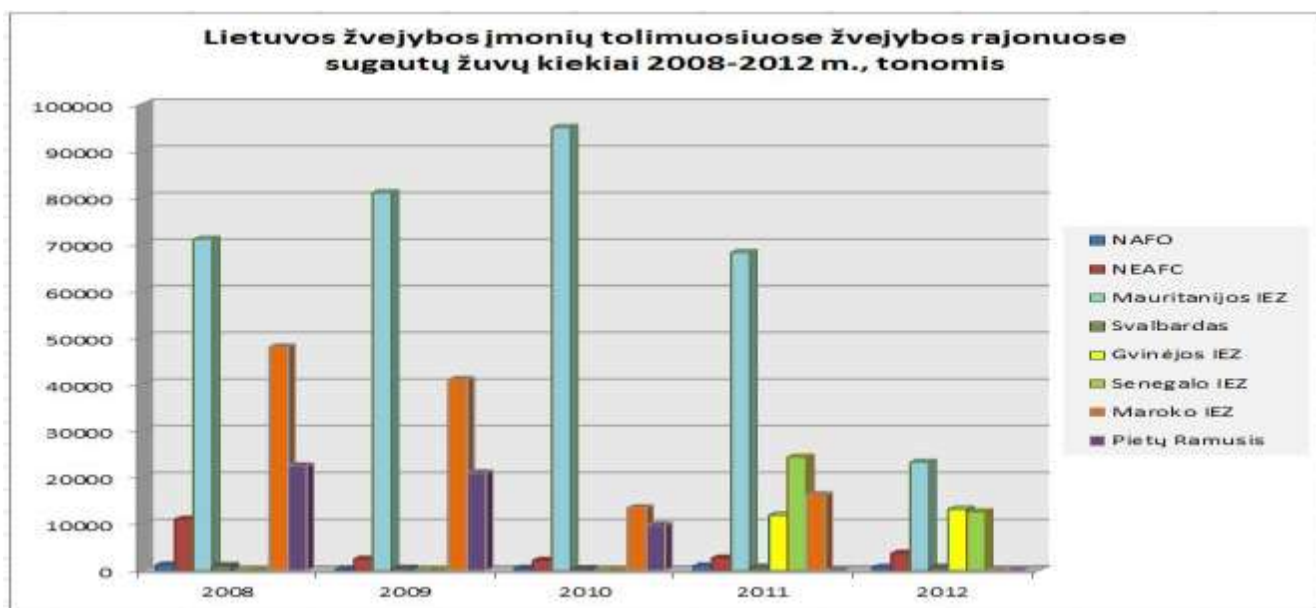
Šaltinis. Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos

Žvejyba tolimuosiuose žvejybos rajonuose. Pagrindiniai Lietuvos Respublikos žvejybos laivų tolimieji žvejybos rajonai – Vakarų Afrikos valstybių (Mauritanijos Islamo Respublikos ir Maroko Karalystės) išskirtinių ekonominių zonų vandenys, kuriuose žvejojama pagal dvišalius Europos Sąjungos ir šių trečiųjų šalių žuvininkystės partnerystės susitarimus; Svalbardo žvejybos rajonas (Norvegijos išskirtinės ekonominės zonos vandenys), Pietų Ramusis vandenynas (už pakrančių valstybių išskirtinių ekonominių zonų ribų) (SPRFMO), Žvejybos šiaurės vakarų Atlante organizacijos (NAFO) ir Žvejybos šiaurės rytų Atlante komisijos (NEAFC) reguliuojami rajonai.

2012 m. Mauritanijos Islamo Respublikos išskirtinės ekonominės zonos vandenyse žvejojo 3 Lietuvos Respublikos žvejybos laivai, sugauta 23 225 t pelaginių žuvų (daugiausia sardinėlių,

stauridžių, sardinių ir afrikinių skumbrių). Europos Sąjungos ir Mauritanijos Islamo Respublikos žvejybos partnerystės susitarimo protokolo galiojimas baigėsi 2012 m. liepos 31 d., nuo 2012 m. liepos 26 d. dvejiems metams buvo parafuotas partnerystės tarp ES ir Mauritanijos susitarimo naujasis protokolas, kuriuo nustatomos ES laivams žvejybos galimybės. Pagal šį protokolą Lietuvai yra skirta pelagines žuvis žvejojantiems laivams – 70 658 t pelaginių žuvų kvota ir 44 žvejybos licencijos.

Nuo 2010 m. pagal verslinės žvejybos leidimus buvo pradėta žvejoti Gvinėjos ir Senegalo išskirtinėse ekonominėse zonose. 2012 m. Lietuvos laivai Gvinėjos zonoje sugavo 13 118 t, Senegalo zonoje – 12 598 t įvairių rūšių žuvų.

Šaltinis. Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos.

2012 m. vasario 28 d. baigėsi ES – Maroko Karalystės žuvininkystės partnerystės susitarimo protokolo galiojimas, šiuo metu tęsiasi derybos dėl naujojo protokolo sudarymo. 2012 m. Maroko išskirtinėje ekonominėje zonoje žvejyba nebuvo vykdoma.

2012 m. NAFO reguliuojamame rajone Lietuvai skirta 134 t krevečių, 103 t menkių, 1 868 t jūros ešerių, 128 t kalmarų, 23 t juodųjų (Grenlandijos) paltusų ir 75 t rombinių rajų kvotų. 2012 m. 2 Lietuvos laivai šiame žvejybos rajone sugavo 708 t įvairių žuvų.

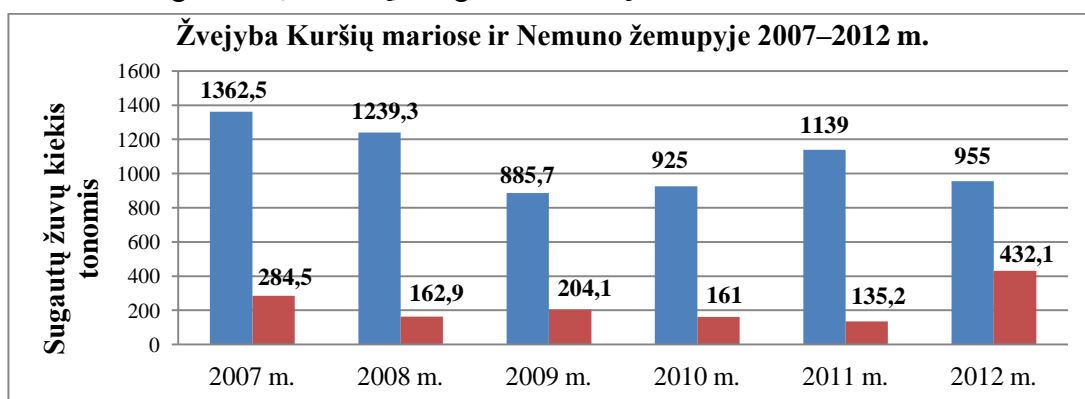
2012 m. NEAFC reguliuojamame rajone Lietuvai skirta 126 t skumbrių, 2 t juodųjų (Grenlandijos) paltusų, 54 t bukasnukių ilgauodegių grenadierių, 8 t melsvųjų molvų ir 21 t rombinių rajų kvotų. Po apsikeitimų žvejybos kvotomis su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis, 2012 m. Lietuvos laivai šiame žvejybos rajone sugavo 3 725 t įvairių žuvų rūšių.

2012 m. Svalbardo žvejybos rajone (Norvegijos išskirtinė ekonominė zona) Lietuvai skirtos 647 krevečių žvejybos dienos, 2012 m. šiame rajone sugauta 694 t krevečių. Pietų Ramiajame vandenyne žvejyba 2012 m. nebuvo vykdoma.

Žvejybos laivynas. 2012 m. gruodžio 31 d. duomenimis, į Žvejojančių jūrų vandenyse žvejybos laivų duomenų sistemą (kuri yra sudedamoji ES žvejybos laivyno registro dalis) buvo įtraukti 148 su Lietuvos Respublikos vėliava plaukiojantys laivai, kurių bendra talpa GT sudarė 45 216,4 t, o bendra variklių galia – 34 388,97 kW. Iš jų: 108 laivai, turintys teisę žvejoti Baltijos jūros priekrantėje, 32 laivai, turintys teisę žvejoti atviroje Baltijos jūroje, ir 8 laivai, turintys teisę žvejoti tolimuosiuose žvejybos rajonuose.

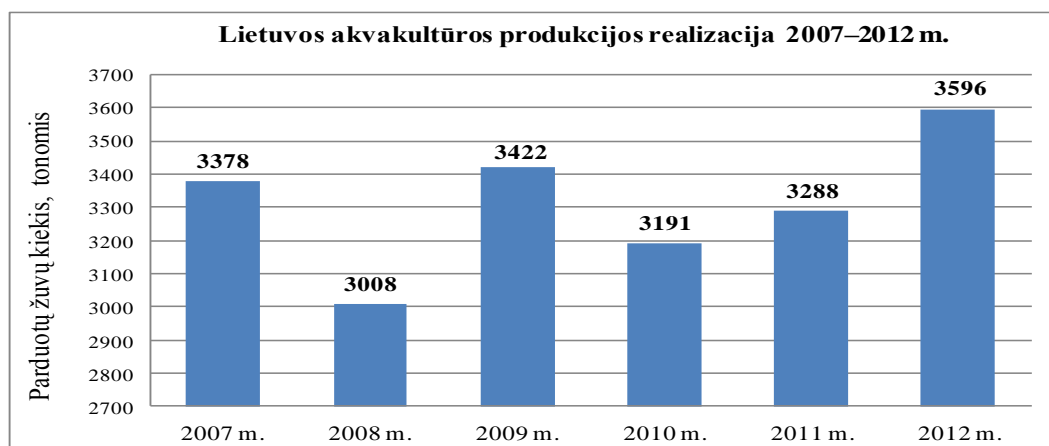
Žvežyba vidaus vandenyse. Pagal Aplinkos ministerijos nustatytus žvežybos limitus, 2012 m. Kuršių mariose leista sužvežoti 480 t karšių, 120 t sterku bei 200 t stintų, Kauno mariose – 68 t įvairių rūšių žuvų, iš jų 6,53 t karšių, Kruonio HAE aukštutiniame baseine – 15 t įvairių rūšių žuvų, iš jų 3 t karšių. Nustatyti žuvų sugavimo limitai 34 telkiniuose (117,5 t), seliavų arba stintelių žvežybos įrankių limitai – 44 ežeruose, stintų žvežybos Nemuno žemupyje limitai (60 žvežybos vietų 105 tinklai), ungurių žvežybos vietos – 51 upelyje, taip pat leista verslinė žvežyba 16 Nemuno žemupio polderių. Iš viso vidaus vandens telkiniuose žvežybos kvotos paskirtos 133 naudotojams.

2012 m. Kuršių mariose iš viso sugauta 955 t žuvų. Pagrindinę laimikio dalį sudarė karšiai (360 t), kuojos (259 t) ir sterikai (63,9 t). Nemuno žemupyje sugauta 413,8 t stintų. Nemuno žemupio polderiuose iš viso sugauta 83,5 t žuvų, daugiausia karšių – 47,3 t.

Šaltinis. Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos

Akvakultūra. 2012 m. Lietuvoje buvo 21 akvakultūros įmonė. 2012 m. akvakultūros įmonės Lietuvoje išaugino 4 512,4 t, o realizavo 3 596,4 t įvairių prekinų žuvų. Apie 95 proc. akvakultūros sektoriuje užaugintų žuvų sudarė karpiai.

Šaltinis. Žuvininkystės tarnyba ir Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras

Žuvivaisos darbai. Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Žuvivaisos skyrius 2012 m. tęsė žuvų įveisimo darbus į valstybinius neišnuomotus vandens telkinius. Pagal patvirtintą 2012 m. žuvų ir vėžių įveisimo programą– planą žuvys įveistos 58 upėse, 145 ežeruose ir 35 tvenkiniuose bei vandens saugyklose. 2012 m. išleista 16 žuvų rūšių arba 29,495 mln. vienetų.

Pagal amžiaus grupes įveista žuvų: lervučių (0) – 16 250 tūkst. vnt. (tik seliavų); paaugintų (0p) – 12 895 tūkst. vnt.; šiųmetukų (0+) – 271,62 tūkst. vnt.; metinukų (1) – 54,88 tūkst. vnt.; dvivasarių (1+) – 24,01 tūkst. vnt.

Vadovaujantis patvirtintu Valstybiniu žuvų ir vėžių gaudymo žuvivaisai 2012 m. planu, buvo atlikti siauražnyplių ir plačiažnyplių vėžių perkėlimo bei lydekų, paprastųjų karosų, margųjų upėtakių, kiršlių, starkių ir šamų reproduktorių gaudymo darbai.

Toliau tęsiami aštriašnių eršketų išteklių atkūrimo darbai. 2012 m. į Neries ir Šventosios upes paleista 381 vnt. šių žuvų metinukų, 10 vnt. dvivasarių ir 6 950 vnt. šiųmetukų. Dalis eršketukų sužymėta išoriniais ir vidiniais radiobangų žymekliais. Vykdomas išteklių atkūrimo programoje numatytas šių žuvų migracijos stebėjimas.

2012 m. liepos–rugpjūčio mėn. buvo vykdomi europinių ungurių (*Anguilla anguilla* L.) išteklių valdymo Lietuvoje plano (patvirtinto Europos Komisijos 2009 m. gruodžio 22 d. sprendimu K(2009)10244) darbai – į 110 Lietuvos ežerų išleista 440 tūkst. vnt. paaugintų europinių ungurių jauniklių, kurių dalis paženklinanti tam, kad Lietuvos ir kitų šalių mokslininkai galėtų stebėti ungurių migraciją.

Uždarnosios sistemos sąlygomis sėkmingai auginami kiršliai, margieji upėtakiai, šlakiai ir lašišos.

Pagal 2011–2017 m. Valstybinės aplinkos monitoringo programos 2012 m. planą, įvairiuose vandens telkiniuose buvo vykdoma specialioji žvejyba mėginiams paimti.

Atnaujinus žuvivaisos veiklą Trakų Vokės padalinyje, šį pavasarį šis padalinys įteisintas kaip Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos poskyris. Žuvivaisos skyriaus darbuotojai tvarko teritoriją, remontuoja įrenginius, vėl atkurtos sąlygos šaltavandenėms žuvims auginti. Dabar čia sėkmingai auginami vaivorykštiniai ir margieji upėtakiai, lašišos, šlakiai, peledės ir kiršliai. Ruošiamasi tęsti inkubacinio cecho ir įrangos rekonstrukcijos projektą.

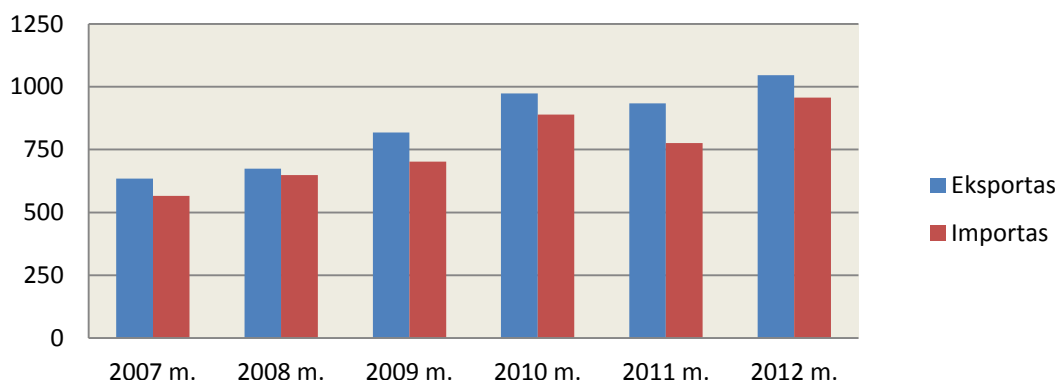
Pirminis žuvininkystės produktų pardavimas ir supirkimas. Pagal ES bendrosios žuvininkystės politikos nuostatas, siekiant užtikrinti žuvų išteklių naudojimo apskaitą ir kontrolę, pirmą kartą po iškrovimo sugautos žuvys turi būti parduodamos registruotiems pirminiams žuvininkystės produktų supirkėjams, aukcione arba gamintojų organizacijoms. Supirkėjai Žuvininkystės tarnyboje prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos buvo pradėti registruoti 2005 m. Iš viso iki 2012 m. gruodžio 31 d. Lietuvos Respublikoje buvo įregistruota 335 pirminių žuvininkystės produktų supirkėjų, o per tą patį laikotarpį išregistruoti 134 pirminiai žuvininkystės produktų supirkėjai. 2012 m. įregistruota 35 naujų pirminių žuvininkystės produktų supirkėjų. Pirminio supirkimo ir pardavimo metu Lietuvos Respublikoje dažniausiai parduodamos Lietuvos žvejybos įmonių Baltijos jūroje sugautos ir Klaipėdos uoste iškrautos žuvys. Dalis žvejybos įmonių (ypač žvejojančių tolimuosiuose žvejybos rajonuose) sugautas žuvis iškrauna ir parduoda ne Lietuvoje.

2012 m. Lietuvoje iškrauta ir pateikta pirminiam pardavimui 2 400 t menkių (perskaičiavus į gyvąjį svorį), 503 t upinių plekšnių, 887 t strimelių, 124 t šprotų. Didžioji sugautų šprotų ir strimelių dalis, kaip ir ankstesniais metais, buvo iškrauta ir pirmą kartą parduota ne Lietuvoje.

Užsienio prekyba. 2012 m. Lietuvos Respublikos įmonės iš viso eksportavo 92,3 tūkst. t žuvininkystės produktų (beveik 10 tūkst. t daugiau nei 2011 m.) už 1 046,6 mln. Lt ir importavo 110,8 tūkst. t (20 tūkst. t daugiau nei 2011 m.) už 957,2 mln. Lt. Žuvininkystės produktų eksporto–importo balansas ir toliau išlieka teigiamas.

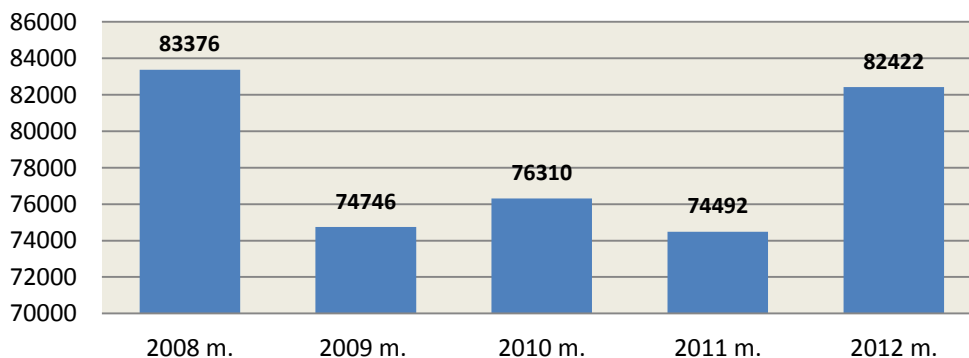
Lietuvos užsienio prekyba žuvininkystės produktais 2007–2012 m., mln. Lt

Šaltinis. Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras

Žuvų perdirbimo sektorius. 2012 m. veterinarinį patvirtinimą turinčių gyvūninio maisto tvarkymo subjektų registre buvo įtraukta 40 įmonių užsiimančių žuvų ir jų produktų perdirbimu. 2012 m. Lietuvos žuvų perdirbimo sektoriuje tendencijos išliko nepakitusios – didžioji dalis žaliavų importuojama, o didžioji dalis pagamintų žuvų produktų – eksportuojama. Daugiausia perdirbamos jūrinės žuvys (silksės, menkės, lašišos ir kitos). Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis, 2012 m. žuvų perdirbimo įmonėse buvo pagaminta 82 422 t produkcijos, kurios vertė – 697,8 mln. Lt. Apie 28 proc. pagamintos produkcijos struktūroje sudaro surimio produktai, 15 proc. žuvų filė ir kita žuvų mėsa, 21 proc. – rūkytos žuvys, 11 proc. – gaminiai arba konservai iš žuvų (išskyrus surimio gaminius).

Žuvų perdirbimo įmonėse pagaminta produkcijos 2008–2012 m., tonomis

Šaltinis. Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras

Europos Sąjungos parama. Tęsiant Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos (toliau – Veiksmų programa) įgyvendinimą, 2012 m. buvo paskelbta 11 kvietimų teikti paraiškas paramai iš Europos žuvininkystės fondo gauti ir gautos 42 paramos paraiškos. Iš viso pasirašytos 27 paramos sutartys ir įsipareigota išmokėti 56,02 mln. Lt, iš jų 42,02 mln. Lt – iš Europos žuvininkystės fondo. Dar 4 projektams, kai paramos sutartis nepasirašoma, įsipareigota išmokėti 1,2 mln. Lt, iš jų 0,9 mln. Lt – iš Europos žuvininkystės fondo. Įgyvendinant Žuvininkystės regionų vietos plėtros strategijas pagal IV prioritetinę kryptį „Tvari žuvininkystės regionų plėtra” 2012 m. pasirašytos 28 paramos sutartys. Pagal pasirašytas sutartis įsipareigota išmokėti 4,72 mln. Lt, iš jų iš Europos žuvininkystės fondo – 3,54 mln. Lt.

Pagal Veiksmų programą 2012 m. skirta ir išmokėta parama, Lt

Eil. Nr.	Veiksmų programos kryptis, priemonė, veiklos sritis	Išmokėta paramos suma, tūkst. Lt	Pasirašyta sutarčių/ patvirtintų paraiškų, kai sutartis nepasirašoma, vertė, tūkst. Lt
1.	I kryptis. Priemonė „Laivų žvejybos veiklos nutraukimas visam laikui“	-	-
2.	I kryptis. Priemonė „Laikinas žvejybinės veiklos nutraukimas“	-	-
3.	I kryptis. Priemonė „Žvejybos laivų modernizavimas“	-	-
4.	I kryptis. Priemonė „Socialinio ir ekonominio pobūdžio priemonės“	-	-
5.	II kryptis. Priemonė „Akvakultūra“	9 819,9	19 088,4
6.	II kryptis. Priemonė „Žvejyba vidaus vandenyse“	1 394,9	2 022,5
7.	II kryptis. Priemonė „Žuvininkystės ir akvakultūros produktų perdirbimas ir rinkodara“	16 984,0	21 546,0
8.	III kryptis. Priemonė „Žvejybos uostai, prieplaukos, iškrovimo vietos“	-	-
9.	III kryptis. Priemonė „Kolektyviniai veiksmai“	2 296,6	13 436,7
10.	III kryptis. Priemonė „Vandens faunos ir floros apsaugai ir plėtojimui skirtos priemonės“	3 457,1	-
11.	III kryptis. Priemonės „Kolektyviniai veiksmai“ veiklos sritis „Bandomieji projektai“	378,1	1 130,1
12.	IV kryptis. Priemonė „Tvari žuvininkystės regionų plėtra“	1 903,9	4 722,0
13.	V kryptis. Priemonė „Techninė parama“	1 635,6	-
	IŠ VISO	37 870,2	57 223,7